

ФЛАШ ГОРДОН

КРОЗ ВЕКОВЕ

ПЕЊИНСКА ХРОНИКА

С појмом „пењинско сликарство“ обично се чујемо представу о најдавијим часовима човечанства и људима каменог доба. Међутим, недавно су етнограф Бетис и археолог Шунрад открили у близини Дракенбурга, у УАР-у, низ слика на зидовима пећина. Те слике представљају бродолом „Гросвенора“, једрењака с две катарке, који је с товаром злата и дијаманата пловно за Енгелску. Једрењак се разбио о камениту обалу на неких 100 километара од пећине.

Цртежи, израђени првеном и белом бојом, верно репродукују све делове бродске опреме, чак и покидану заставу. Претпоставља се да је племе из кога је потекло уметник-хроничар, лети живело на обали, а зими налазило заклон у овој пећини. Научници сматрају ове слике занимљивим документом који сведочи о таленту непознатог уметника.

МОСТ ОД ЈАЈА

Пре неких 450 година, када су шпански завојевачи предвођени Писароом продрали на територију данашњег Перуа, затражао им је каменити мост који би могао да издржи коњицу и кола натоварена опљачканим благом. До тог времена Индијанци су градили само мостове од лијана и дебелих ујади који су могли да издрже пешаке и све оно што пешаци носе, јер у Америци још није било коња.

Мост који су шпански освајачи тада подигли стоји и данас. Његова чврстина објашњава се тиме што су у малтер који повезује камене блокове, додавали беланца од јаја. Да би скупили 100.000 јаја, колико им је било потребно, Шпанци су оптеретили Индијанце „порезом у јајима“.

У ОВОМ БРОЈУ: Ко је био Пејрица Керемјух. Сиоменици јунацима из књија. Радио-беза у борби за Кијев. Фашална ирешка. Како је канаринац освојио Еброју. Туђи хумор. Сириј.

Ripley's — Веровалци или не!

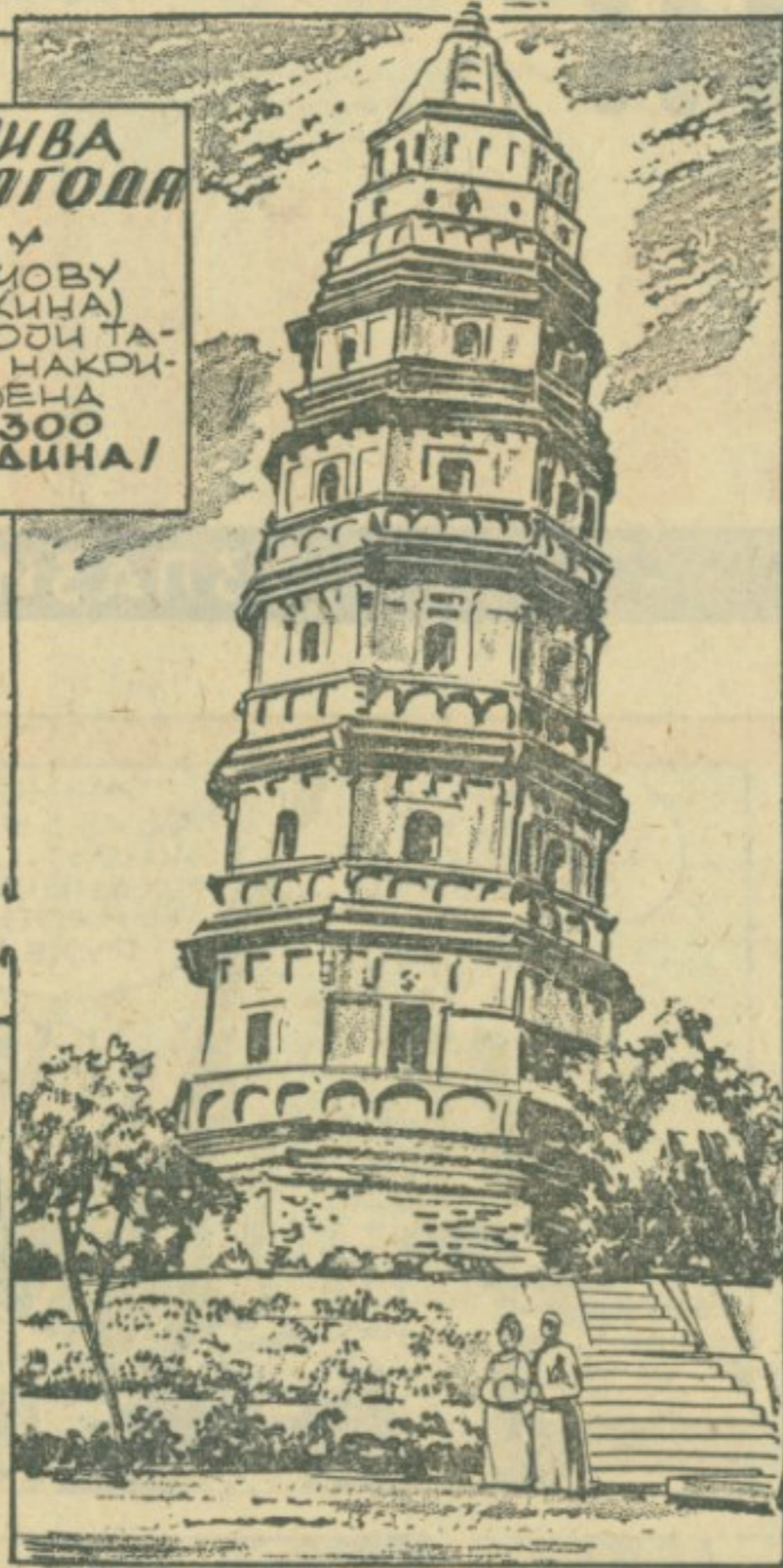

ФИЛИП

НАЈСТАРИЈИ ОДИ ШПАНСКОГ КРАЉА КАРЛА III ПАТИО ЈЕ ОД ХЛАДНИХ РУКУ И ЗБОГ ТОГА ЈЕ ИМАО МНОГО РУКАВИЦА РАЗЛИЧИТЕ ВЕЛИЧИНЕ И ЧЕСТО ЈЕ НОСИО И ПО 16 ПАРИ ИСТОВРЕМЕНО

КРИВА ПАГОДА

У СУЧОВУ (КИНА) СТОЈИ ТАКО НАКРИВЉЕНА 1.300 ГОДИНА!

© King Features Syndicate, Inc., 1963. World rights reserved.

ТОМАС СПАЈСЕР

ИЗ ЕКСЕТЕРА (ЕНГЛЕСКА) ЗА ОПКЛАДУ ЈЕ 200 МЕТАРА НОСИО НА СВОЈИМ ЛЕДИМА КОЊА НАТОВАРЕНОГ СА ДВЕ БАЧВЕ ВИНА — У УКУПНОЈ ТЕЖИНИ ОД 820 КИЛОГРАМА

СЛОН

ВОЈВОДЕ ОД ДЕВОНШИРА БИО ЈЕ НАУЧЕН ДА ЗАЛИВА И МЕТЛОМ ЧИСТИ СТАЈЕ У ПАРКУ

ГРАД ИЗГОРЕО ЗБОГ НЕПАЖЊЕ ВАТРОГАСАЦА

КАМПЕ, ГРАДИЊ У ФРАНЦУСКОЈ, ОПУСТОШЛА ЈЕ 1613. ГОДИНЕ ВАТРА КОЈА ЈЕ ПОЧЕЛА ДА СЕ ШИРИ ИЗ ЈЕДНЕ КОФЕ ОДРЕЂЕНЕ ЗА ГАШЕЊЕ ПОЖАРА

БРЕТОНСКО РВАЊЕ. ПЛЕМЕНИТ И НЕПРИЗНАТ СПОРТ

ОВАЈ СПОРТ ВОДИ ПОРЕКЛО ОД ПРЕ 3.000 ГОДИНА. ПОД ДРУГИМ ИМЕНИМА И СА РАЗЛИЧИТИМ ПРАВИЛИМА, ОВУ ВРСТУ РВАЊА СРЕЂЕМО И НА ДАЛЕКОМ ИСТОКУ

Бретонско рвање представља један од последњих спортова који припадају фолклору. Некад се играо „баз доту“ или „баз хорел“, једна врста хокеја; „суд“, нека врста рагбија; „крваз“, бацање камена

АУТОМАТ ЗА ЈАЈА

У месту Сиреј у Енглеској, један одгајивач живине инсталирао је покрај пута аутоматску машину за продају свежих јаја. Сваки аутомобилиста или пролазник може да добије пакет са 6 јаја, када убаца одређену суму новца.

с рамена. Ове спортске дисциплине више не постоје, иако неки спортисти желе да их оживе. Међутим, рвање је остало главна спортска грана у Бретањи па чак, донекле, и у самом Паризу.

Историја бретонског рвања води порекло још од Келта, из времена пре наше ере. На његове трагове nailазимо и у средњем веку: упражњавали су га племићи да би постали јаки и отпорни.

Постепено је рвање постало блиско народу, а племићима је остао мач. Рвање се неговало кроз читаве генерације. Краљеви и кнежеви имали су „ергелу“, како је називана група рвача, коју су водили собом приликом званичних посета. Они су стварали велику разоноду на тим путовањима.

Бретонци су се усавршили у тим борбама. До 1930. године „утакмице“ су одржаване на сеоским трговима. Није било никаквог ограничења и оне су понекад трајале и до поноћи. Када је једном рвачу 1928. преломљена кичма лекари су предложили да се заведу правила у тој грани спорта.

Створена је Федерација пријатеља бретонских атлетичара са циљем да се израде правила као за сваку врсту спорта. Прва новина било је ограничење саме борбе: од 1935. године она траје десет минута. Победник је онај ко свог противника баца на под и овај додирне тле са оба рамена. Борба траје једну рунду, ако су на крају рунде противници равноправни имају право на одмор од пет минута, а затим настављају борбу до победе.

Рвачи се могу ухватити укоштац једино око појаса. Кад би један од противника пао, онај други мора да чека док се овај подигне. Пре но што наставе борбу, морају да се загрле а и на крају борбе то исто понављају. Сваки рвач има свој „трик“, али се ипак строго мора држати правила борбе.

Турнири се углавном одржавају на травњацима са 4 до 5 метара у пречнику, по коме се после мало влажне струготине. Ако се неко од бораца не држи правила, бива опо-

менут а у случају поновног прекршаја изводе га пред дисциплинску комисију.

Од бораца се захтева беспрекорна коректност: не смеју да се договарају у току борбе, јер свако дошптавање судија мора строго да казни.

Члан 3 правила каже да такмичар мора да дође на поприште борбе чист и беспрекорно одевен. У току времена, одело такмичара претрпело је неке измене. Гаћице на пруге заменио је шорц. Кошуља је од грубог платна са кратким рукавима. На глави се не носи ништа, сваки борац је гологлав, мада је раније био услов дуга коса. Ту је традицију сачувао једино седамнаестогодишњи Патрик ле Гоарник који живи у породици са дванаесторо деце и где се још одржавају обичаји из те области. Сви остали такмичари имају кратку косу због тога што могу да падну у струготину, а на месту борбе не постоје тушеви.

После мерења тежине, борци се построје по двоје према категорији. Са обе стране иду судије и сви они морају да обиђу поприште са заставама на челу. Затим се поставе у два реда према жирију који стоји на једним колима.

Сваки бретонски округ организује сваке године такмичење. Тада се проглашавају победници. Бретонска колонија у Паризу има три секције са укупно 125 бораца.

Најбољи бретонски рвачи за последњих петнаест година, зову се: Тиран, Петијон, Ле Гал, Симон, Клоарек и други. Један из тешке категорије Ив Воше, кога стручњаци сматрају најбољим рвачем нашег доба — има 32 године, бори се већ 11 година а није имао ниједан пораз. Од 1. априла до 30. септембра он учествује у 50 борби. По занимању је болничар, тежак је 102 килограма а висок 1,76 м. Желео би да се бори и са млађима од себе.

— Искрено говорећи не видим противника који би био у стању да ми зада бриге,

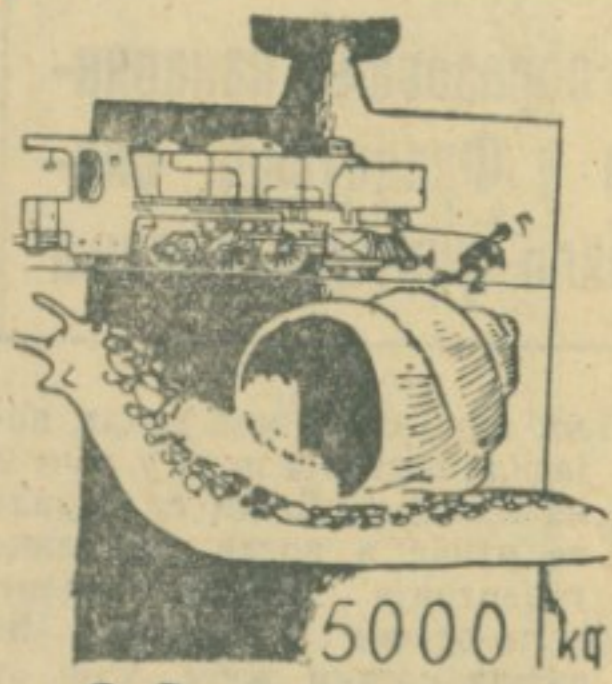

НАЈБОЉИ РВАЧ ИВ ВОШЕ

— каже он. — Земљорадници све више напуштају овај спорт, али су га прихватили радници по већим местима. Они имају одређено радно време и више слободе за тренирање. По селима су људи заузети нарочито у оно доба године кад се одржавају такмичења. Бретонско рвање не даје човеку хлеб. То је спорт аматера, али диван.

У СПОМЕН НА БРАКА

У Мантону у Француској, 1. фебруара ове године отворен је међународни бијенале сликарства. Између 300 дела, сакупљених из 10 разних земаља, налази се и 8 платна и двадесетак оригиналних графичара Жоржа Брака, преминулог прошле године.

Сићушни цинови

Пушеви могу да вуку терет који је 67 пута тежи од њих самих. Одрасла човек који би хтео да своју снагу омери са пушем, морао би да повуче терет од 5.000 килограма или — примењено на железницу — да покрене једну локомотиву. Невероватно, зар не? Али, из овог једног примера може се видети како је природа пуна чуда.

МАЛЕ ЗАНИМЉИВОСТИ

● Царска етикеција захтевала је од последњег владара Латинског царства Балдуина II (1217—1273) да утроши читаво 24 часа да би на неки документ или писмо ставио свој потпис. Првог дана император је исписивао први део свог имена, док би други додавао тек следећег дана тачно после 24 часа.

● Половина статуе која је представљала лорда Бајрона била је купљена у Лондону а затим постављена у Гвајакилу, у Еквадору, као споменик познатом еквадорском песнику-романтичару Хозеу Хоакину де Олмеда (1780—1847). Било је, наиме, израчунато да би подизање оригиналног споменика било сувише скупо и због тога је био купљен — полован.

● Немачки град Мин-

стер био је буквално опседнут бувама године 1670. Врховни суд у Минстеру, на захтев грађана, оптужио је буве због њиховог „непристојног понашања“. Пошто се буве нису одазвале позиву и ни су дошле на суђење, проглашене су кривим, лишене грађанских права и осуђене на десетогодишње прогонство.

● Приликом свог путовања у Француску 1147. године, папа Еугеније III стигао је у Париз у један петак. Желећи да грађанима Париза пружи могућност да прославе његов долазак — а петак се сматрао посним даном — папа је наредио да се тај петак прогласи за четвртак. Тако су Французи 1147. године у једној седмици имали два четвртка.

● Најкраће писмо за које се зна написао је позна-

ти књижевник Виктор Иго. Заједно са рукописом своје књиге „Јадници“ он је свом издавачу послао писмо следећег садржаја:

— ?
Одговор је био исто тако кратак:

— !
● Нарочиту врсту рекорда поставила је једна кафаница у Њу Орлеансу која ради већ 82 године и за читаво време била је стално отворена и дању и ноћу. Да се не мора водити брига о времену, овој кафаници не би била потребна врата.

● У енглеским школама најновијим законом дозвољено је физичко кажњавање, и то у случајевима „кад је очигледно да другачије не иде!“ Истим законом ограничена је и величина шибџа за кажњавање: најдужи прут не сме да прелази 90 сантиметара.

Да ли сте знали...

Фернандо Кортес (1485. до 1547), велики шпански отсвајач, који је поробио Ацтеке и уништио њихово царство (1519. године), спалио је своју флоту када је

приспео на америчку обалу, да би спречио повратак својих људи и њихово учествовање у великом походу. Одмах затим (1521 до 1521) освојио је Мексико.

Темпирана стрела

Познати руски етнограф, истраживач и светски путник Миклахо Маклај донео је у Русију са својих путовања по Новој Гвинеји јединствену збирку одела, оружја и предмета за домаћу употребу Папуанаца. Према његовим цртежима биле су израђене лутке које представљају домороце са Нове Гвинеје. Једна од њих представља ратника одевеног за ратни поход и наоружаног луком са затегнутим тетивом и стрелом.

Једном, за време опсаде Лењинграда у другом светском рату, недалеко од Етнографског и антрополошког музеја експлодирала је велика авионска бомба. Од потреса је јако затегнута тетива лука „окинула“ и лутка је „пустила“ стрелу. Тако избачена стрела пролетела је кроз читаву изложбени салу и зарила се у вратанца на једном ормару.

Најезда «марсоваца»

Вест о дошљацима из космоса узбудила је амерички градић Вест-Поинт. Три стоти не најважнијих грађана, наоружани вилама и лопатама, кренули су у сусрет незваним и нежељеним гостима. Ко зна како би се читав догађај завршио да се у последњем тренутку није открило да је „међупланетарни брод“ у ствари метеоролошки ваздушни балон лансиран са оближње метеоролошке станице.

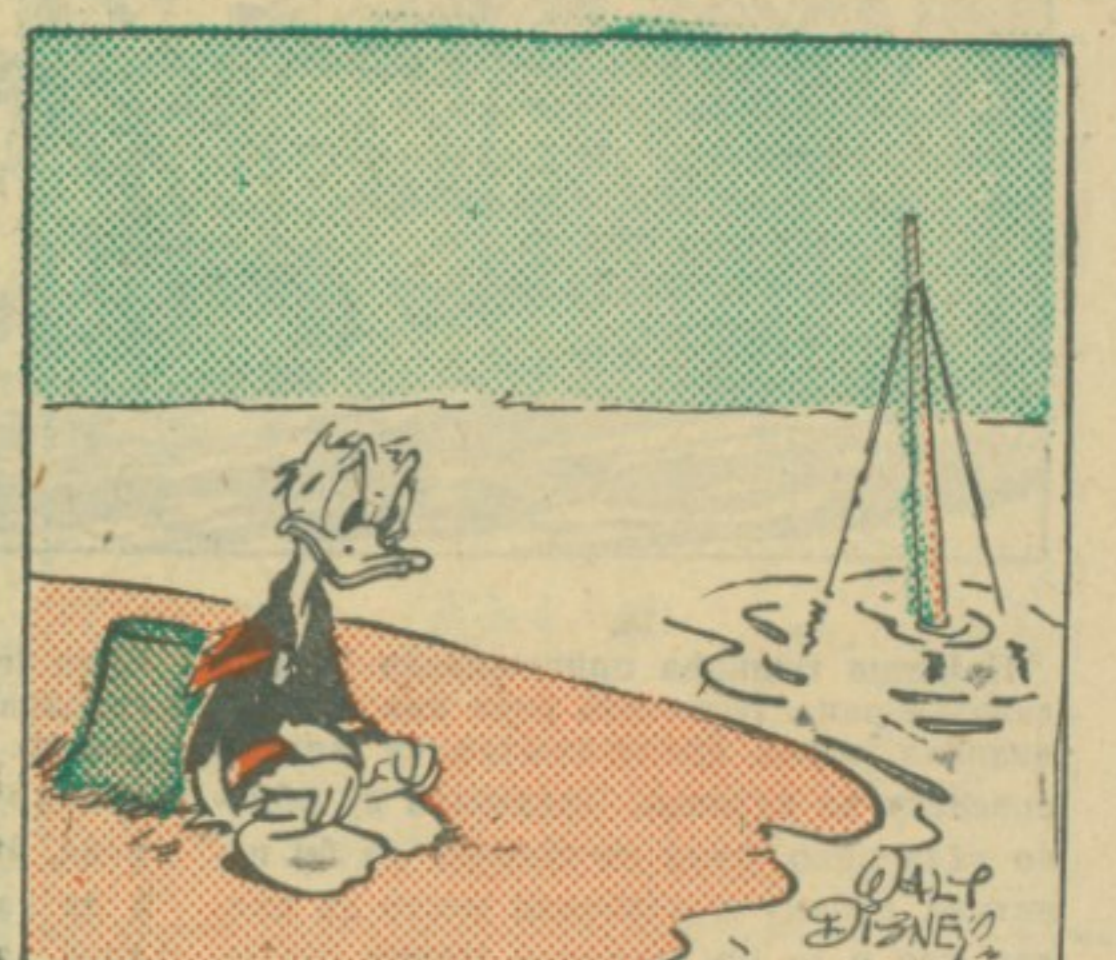
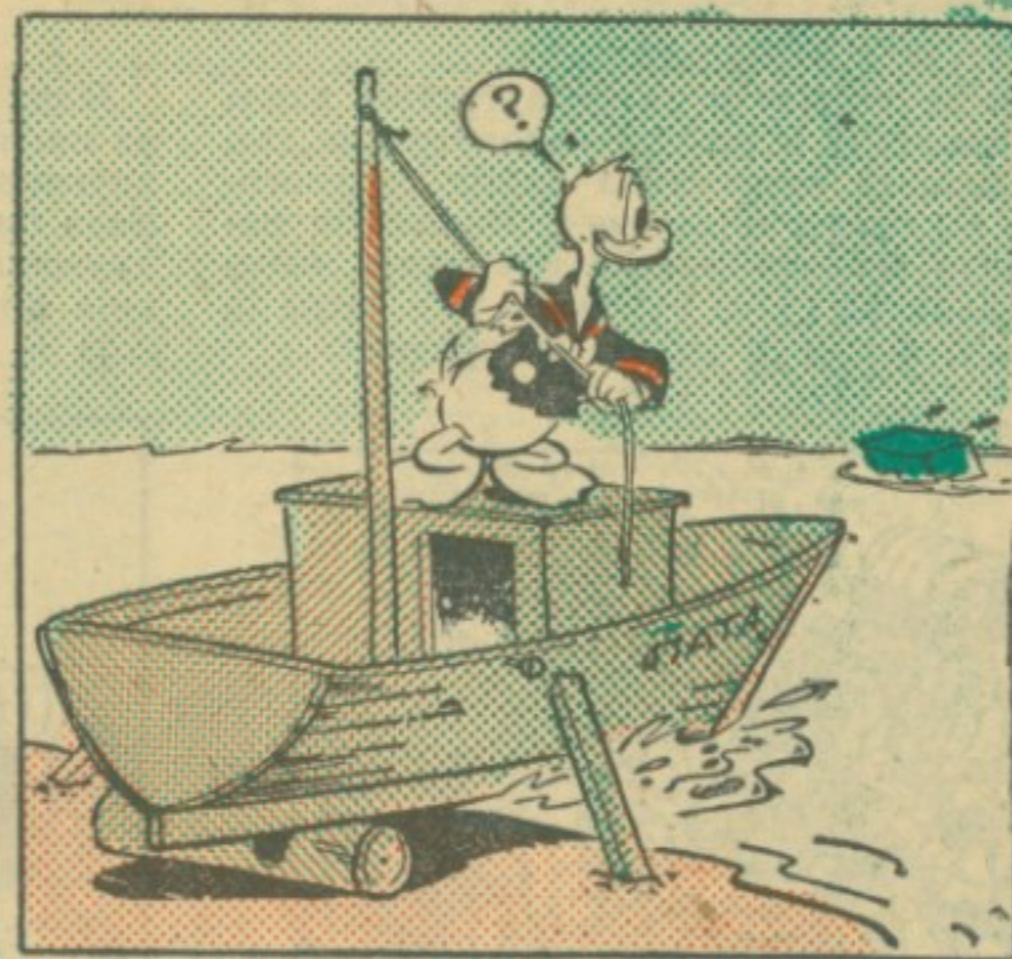
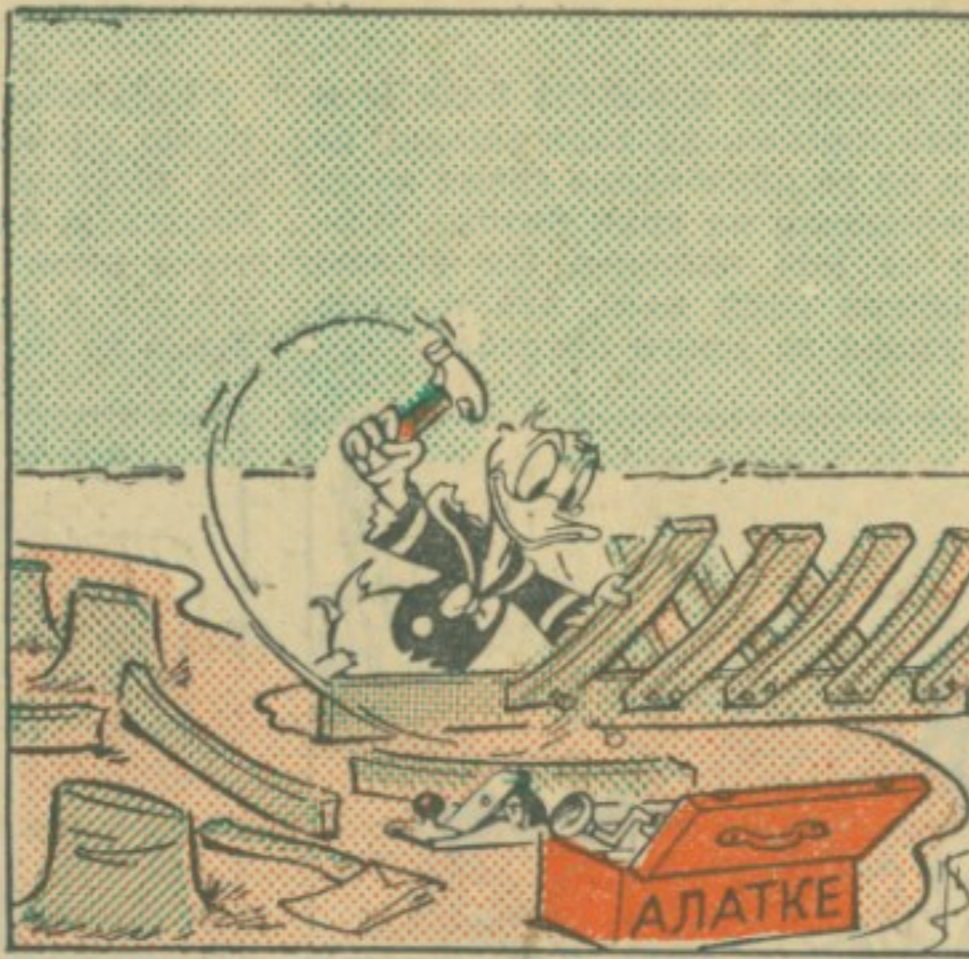
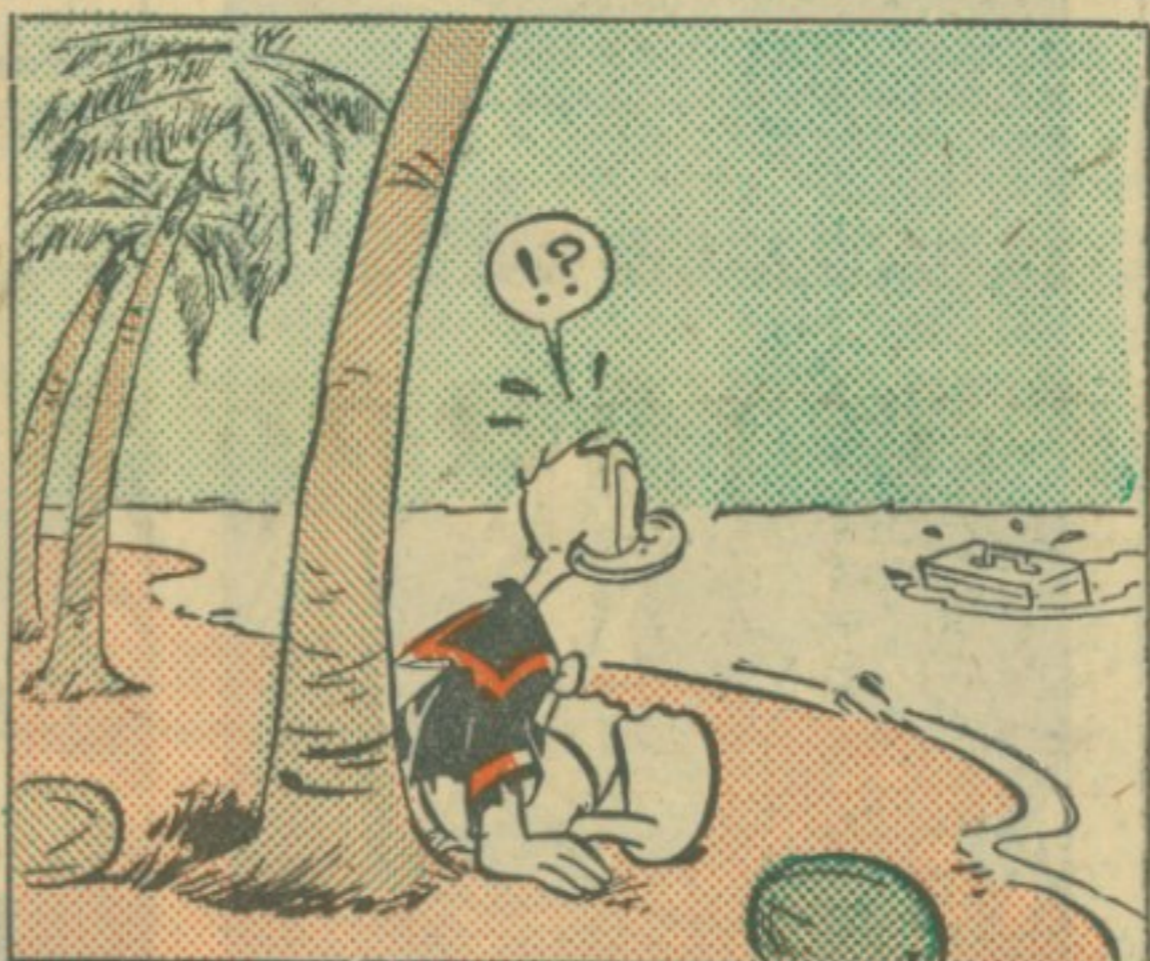
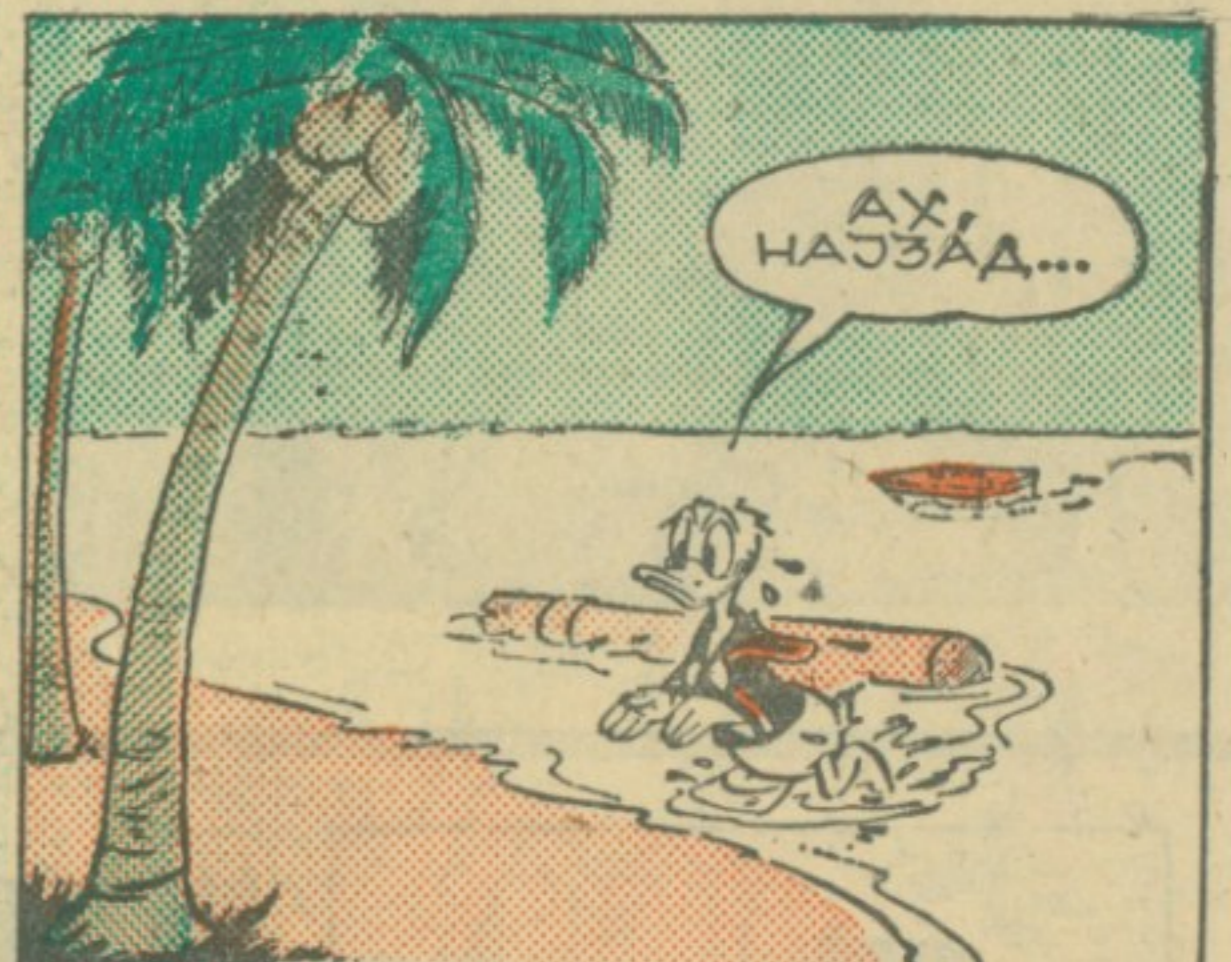
Као што се види, читање научно-фантастичних прича и романа о космосу озбиљно је деловало на машту становника Вест-Поинта.

НОВ МЕТОД...

Ако муштерија приликом куповине одела и мантила остави трговини своје старо одело — добиће бон од 10—20 одсто куповне цене новог одела. Овај нов метод радо су прихватили и трговци и купци у Америци и Енглеској. Однедавно примењују га и робне куће у немачком граду Есену. Стара одела уступају се затим бесплатно добротворним установама.

РЕНОВАРОВ МОДЕЛ

Ирена Сампери, чувени модел француског сликара Огиста Реноара, умрла је у Паризу у 91. години. Реноар је 1880. насликао њен портрет у свом делу „Мала девојчица у плавој“ које се сматра за једно од мајсторских достигнућа раног импресионизма.

КАКО СУ КАНАРИНЦИ ОСВОЈИЛИ ЕВРОПУ

Прво музичко образовање канаринци су добили у Француској. Славују су им били учитељи певања

И данас на Канарским острвима и Мадери живи у дивљем стању мала, прилично неугледна птица, сродник наших врабаца, штиглица, конопљарки и зелентарки — канаринац. Та скромна птичица, благодарећи својој способности да пева освојила је у току времена не само Европу, него, може се рећи, цео свет.

Када су Шпанци 1478. године заузели Канарска острва, пале су им у очи птичице, налик на наше врапце које су љупко певале. Нису се много бојале људи па су морнари ухватили неколико њих и однели их у свој завичај. Тако су први канаринци стигли у Европу. Али је требало још пуних 500 година да је целу „освоје“.

Шпанци су од продаје увежбаних канаринаца направили добар посао: мужјаци су извозили, највише у Италију и Швајцарску, а женке су чували. Чак је под претњом строгах казни било забрањено извозити канаринке. Постоји предање да је један шпански брод који је превозио канаринце страдао у близини италијанског острва Елбе. Један део птица се ослободио и разлетео по острву где се и настанио. То су искористили италијански одгајивачи да разбију шпански монопол. Можда је то, до

душе, само прича јер данас нема на Елби дивљих канаринаца.

Изгледа ипак да је из Шпаније прокријумчарен извезан број женки у Италију јер је тамо почело гајење канаринаца маслинасто-зелене боје са тамносмеђим пругама, такозваних „шћерних птичица“. Ови канаринци нарочито су се много извозили у Тирол, а Тирољци су и раније били на гласу као одгајивачи птица-певачица.

У 17. веку „процветало“ је тамо гајење канаринаца. Путујући трговци из Тирола ишли су са својим птичицама из града у град, из земље у земљу. На многим сликама и гравурама из тог доба виде се велика кола „птичара“, пуна кавеза са малим певачима. На тај начин доспели су канаринци у Швајцарску, затим у Француску и Немачку, па чак и у Русију.

Скромни канаринац је својом песмом убрзо освојио симпатије света. Имућнији су га куповали јер је држање канаринаца било велика мода — али главни одгајивачи су били сиромашни људи: у Немачкој већином рудари и горосече у Харцу, којима је то била узредна зарада. Од тог времена милиони канаринаца, одличних певача „харцера“ отишло је у свет.

Из Немачке су канаринци

прешли, наравно продајом, у почетку 18. века: у Холандију, Белгију и Енглеску, а затим даље по свету.

Упоредо са гајењем, људи су настојали да дотерају и глас канаринца. И поред мелодичности и љупкости, глас неизвежбаног канаринца има и оштрих тонова. Зато је требало птице „шкљовати“. То су прво почели у Француској. Употребљавали су нарочите флауте и други музички инструменти, помоћу којих су канаринци обучавани за песму. У Немачкој су опет младим канаринцима-музјацима давали за „хророве“ славује да би научили њихово „јецање“ и друге певачке финесе. Још и данас су на гласу харциски „ролери“.

Људи су гајењем успели да промене и „одећу“ канаринаца. Ни то није ишло бр-

зо: прво су се код неких појавила светлија пера у репу и на крилима. Људи су парили те птице и после неколико генерација добили шарене, жуто-зелене канаринце, па најзад сасвим жуте, који су данас најомиљенији. У Француској се много полагало на боју канаринаца, па их је још 1709. године било 28 варијаната. Тако је, поред жутих, зелених и шарених било и белих канаринаца, затим боје ахата, боје цимета и других.

У XX веку одгајени су и црвени канаринци. Црвену боју добијали су они храњени бибером из Гијане. А било је много и мелеза насталих укрштањем са другим сродним врстама птица. Међутим, најбољи су певачи ипак прави, чистокрвни канаринци.

НЕОБИЧНЕ ПРЕСУДЕ

У Бразилском граду Нитероа дужност судије врши Елиазар Роза. За врло кратко време постао је веома популаран захваљујући необичним, њему својственим пресудама. А какве су оне нека покажу ова два случаја: од једног страшног коцкара, који је после више поновљених казни опет ухапшен у коцкарници, тражио

је да му сваког месеца, пуне две године, подноси својеручно написани чланак против хазардних игара. Једној аутомобилисткињи која се слабо обазирала на саобраћајне прописе наредио је да једном недељно дође у полицију и мирно у своју свеску препише саобраћајна правила.

Пионирска Кола

12. После тешког и дугог путовања дању, преваљујући и по три километра на сат, караван се заустављао да би се улогорио за одмор и спавање. Пошто би намирили запрегу и себи приредили вечеру, пионери су се окупљали око ватре да певају, играју и забаве се причама.

13. Једна од дужности извијача била је и да проналази дивљач, да лови заједно са другима да би се обезбедило свеже месо. Када би се наишло на крдо бизона, придруживало се још пионира. Од бизона није коришћено само месо, већ и кожа која је служила за многе потребе.

14. Најчешће неприлике задавало им је рђаво време. Трудиле су се да, безмало, ни тренутка не застају без обзира на непогоду. Али точкови би западали у блато, а коњи или волови мучили су се да извлаче и копита из блата а камоли кола. Једва су се одржавали на ногама.

15. Највише тешкоћа причињавало је прелажење река. Нарочито реке надошле од великих киша представљале су велику опасност за караван. Прелазили су обично тада прво људи на коњима да би испитали дубину и одабрали место за прелаз, као и да би утврдили јачину струје.

Било је понекад потребно да се направе сплавови да би се њима пребациле многе ствари. Ово се чинило једино када је било неопходно јер је одузимало много времена. У ствари мало је било прелажења а да се баш никаква незгода није догодила запрези, људима или самом товару.

16. Морали су бити на сталној опрези од напада Индијанаца. И поред тога што је било доста племена пријатељски расположених према дошљацима, нека су се супротстављала насељавању и надзирању на њихову територију. Ипак, обично су напади Индијанаца одбијани.

17. Припремање оброка је било заједничка ствар. Пионери би повадили намирнице и жене би припремале јела у великим гвозденим судовима на великим ватрама. Иако није било великог избора, хране је увек било довољно. Свеже месо од дивљачи, увек је изазивало узбуђење.

15. ФЕБРУАР — 400 ГОДИНА ОД РОЂЕЊА ГАЛИЛЕО ГАЛИЛЕЈА

„ПА ИПАК СЕ ОКРЕЋЕ!“

Налети ledenог ветра носили су мокар снег и покушавали да стргну при сукнени огртач са човека који је ишао путем што води за Рим. Човек се често заустављао да би, окренувши леђа ветру, мало одахнуо. Тада је могло да се види његово уморно, измучено лице.

Тешко, веома тешко се у том седамдесетогодишњем старцу могао препознати чувени физичар и астроном Галилео Галилеј. Својом даровитишћу он је превазишао не само своје колеге, већ и знамените античке мислиоце. Свуда је он налазио храну за размишљање: на улици, у кући, у храму. У падању камена он је умео да сагледа и открије законе који управљају кретањем небеских тела.

Колико је само апарата изумео и вешто их начинио сопственим рукама! Да узмемо, као први пример, пропорционални шестар који омогућава да се лако и брзо дуж подели на жељени број делова. Или, оригиналну машину за заливање преле! А зар Галилеј није изумео први термометар који је од тада постао неопходан у свакој лабораторији? Шта тек да кажемо за његов телескоп који на задивљујући начин приближава удаљене предмете и дозвољава да се на Месецу посматра и оно што се не може открити голим оком...

Зашто тај човек, гордост и слава Италије, сад већ на измаку живота, сам и болестан иде у Рим?

Велики су Галилејеви „греси“ пред инквизицијом.

Још као студент универзитета у Пизи он се усудио да посумња у тачност Аристотелове теорије о устројству васионе коју је црква подржавала. Године нису урадиле Галилеја. Када је сродник великог херцога Бованија Медичи предложио пројекат машине-ровалице за чишћење луке у Ливорну, Галилеј је отворено казао да горостасна машина неће ничему послужити. После тога морао је, за казну, да напус-

ти професорску катедру на универзитету у Пизи.

Али, Галилејев највећи „грех“ био је што је посумњао у тачност светог писма. Јер, он се осмелио да тврди како је открио нове планете иако су свештеници проповедали да планета не може да буде више од седам објашњавајући то тиме да постоји само седам метала, што чираци у цркви имају седам кракова, а глава само седам отвора.

Ево шта је поводом тога Галилеј писао Кеплеру (1571—1630) — астроному и „Јеретику“ какав је и сам био: „Како би се громко смејао да си могао да чујеш шта је против мене говорио први професор универзитета у Пизи, како се мучио да час логичним закључцима а час мађијским бајањима опозове и удаљи с неба нове планете!“ Свети оци су се узнемирили: треба бити заиста драк јеретик па тврди да на Сунцу постоје некакви мрље и предлагати честитим католицима да те мрље погледају кроз телескоп!

А тек Галилејево мисли о томе да Земља није средиште света већ да се креће око Сунца? Зар се то гледиште не противи светом писму?

Кад је фирентински инквизитор осудио овако мишљење као лажно и противно вери, Галилеј је умножио и разделио свој полемички спис. „Ко се усуђује — писало је у њему — да тврди да смо ми већ видели све и разумели све оно што се на свету може видети и што је доступно разуму?“

Још више од тога: његова дрскост била је толика да је у своје књиге увео личност по имену Симпличио — у дословном преводу „Простодушан“ — и њему у уста ставио речи које је изговорио сам римски папа. То је разневило папу Урбана VIII и препунило чашу стрпљења католичке цркве. Ето због чега корача путем за Рим седамдесетогодишњи старац Галилео Галилеј.

... заклинѐм се да убудуће ни усмено ни писмено не-

ћу излагати ни тврдити ништа што би могло поново да породи сличну сумњу у мене...

Под акустичним црквеним сводом одјекнуле су последње речи одрицања од онога у шта је чврсто веровао. Блед, са уснама које су дрхтале, подигао се са колена Галилеј — највећи научник не само свог времена.

„Па ипак се окреће!“ Не, те речи Галилеј није тада изговорио. Народно предање ставило је те речи у његова уста. У њима је потомство изрекло свој суд Галилејевим судијама који су хтели да зауставе кретање Земље и истовремено и кретање науке. Претњама и страхом од мучења инквизиције, црква је присилила Галилеја на ћутање. Две стотине година налазило се под забраном цркве његово генијално научно дело: „Разговори о два главна система света“.

„Па ипак се окреће!“ — могла је баш та мисао навела Галилеја да се опет прихвати пера. Болестан, полуслеп, он је данима — а често и ноћима — радио над рукописом и 1683. године завршио је најзначајније своје дело: „Разговори о два нова учења у механици“. Ову књигу сматрају Галилејевим научним подвигом. У њему ће пажљиви читалац наћи основе савремене динамике, статике, хидромеханике.

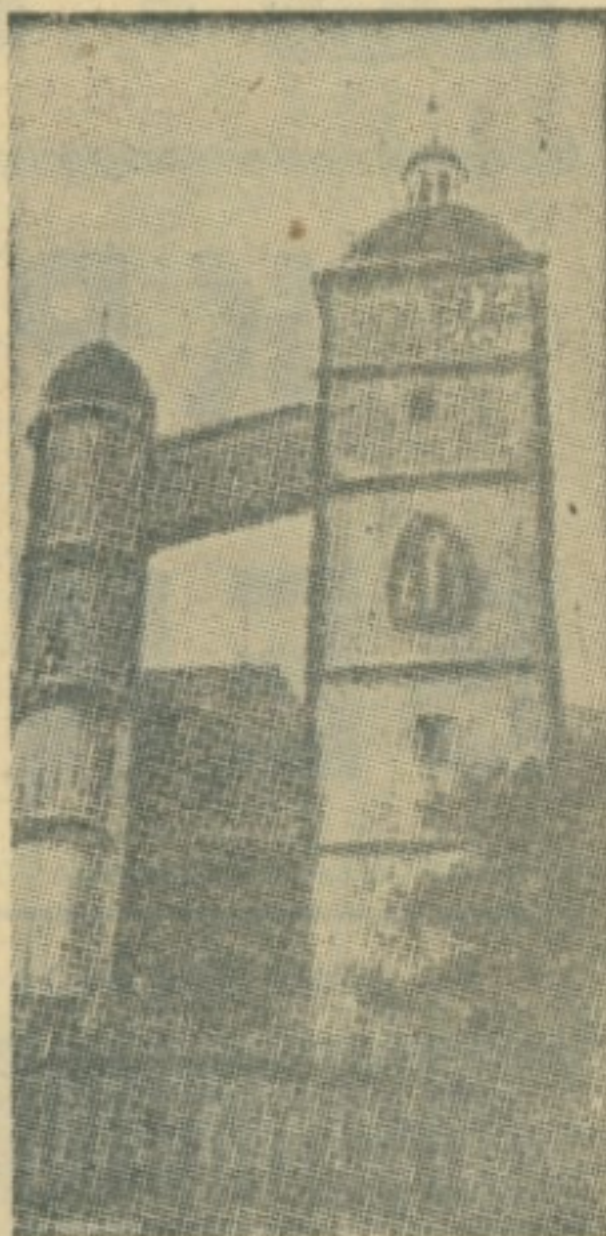
Научне гране којима је основне поставио Галилеј развијају се данас све више, а у неповрат је отишло време када је црква покушавала да казнама заустави људску мисао.

ЗВОНИК БЕЗ СТЕПЕНИЦА

Туристима који посете немачку покрајину Баварску неизоставно ће показати и цркву у селу Детелбаху. Црква је заиста оригинална: нема један звоник као већина сеоских цркави, већ два, међусобно повезана висећим ходником. Шта је узрок ове „архитектонске расипности“?

Када су пре 300 година становници села дошли на свечано отварање цркве, она се ничим није разликовала од својих „сусетки“. Свештеник и сељани дуго су чекали да звона зазвоне и даду знак за почетак службе. Изненада, утрчао је црквењак и објавио да не може да стигне до звона. Тада је и свештеник пошао у звонару. На његов ужас, пута до звона заиста није било: архитекта је просто заборавио степенице.

Шта да се ради? Није се могло ни помислити да се „свето“ здање руши и преправља! Најзад је одлучено да се поред звоника сагради још један, са спазним степеницама. Име заборавног архитекта је заборављено, али њего-

ва омашка данас доноси селу Детелбаху знатне приходе од туриста.

ПЛУТОН У ЦИРКУСУ

Порекло купатила

Наше данашње купатило има врло дугу историју. За време Грка и Римљана купање је било врло популарно, постојала су заједничка купатила. Само најбогатији су имали своја приватна купатила — јако пространа, слична данашњим базенима. Говори се чак да су се неке чувене личности — као на пример Клеопатра — купале у млеку. Око 16. века почела су да се појављују приватна купатила и у Европи. Већ у 17. и 18. столећу било је веома отмено

да се прича колико се ко пута месечно купа. Француски краљ Луј XIV купао се само једном годишње док их је било безброј који у свом животу нису ушли у каду да се окупају. Чак и даме на француском двору нису прале руке и лице више него једном недељно. У замену, употребљавани су разни мириси. Тек у 19. веку обраћа се нешто више пажње на хигијену а када је омогућено лакше грејање воде почиње често и свакодневно купање.

ШПИЈУНАЖА

КРОЗ ВЕКОВЕ

ПРВА ЕКСПЛОЗИЈА НА „ГРАФУ ФОН ШПЕ“

Шпијунажа је позната од најстаријих времена.

За прву организовану шпијунажу у историји сматра се она кад је Мојсије послао тајне агенте, брижљиво одабране по свим јеврејским племенима, у Ханан. Ево шта је о овоме написано: „Мојсије им је рекао: пођите са југа и пређите преко планина. Видећете ту земљу и испитати какав је народ који тамо живи, да ли је слаб и ли јак, малобројан или многољуд, добар или лош, да ли су отворени или утврђени градови, да ли је земља плодна или мршава, има ли дрвећа и где се простире шуме. Будите храбри и донесите нам богате плодове“.

Шеф једне савремене обавештајне службе би својим људима пре поласка на шпијунски задатак издао готово сличне директиве. Савети које је Мојсије дао својим обавештајцима садрже суштину шпијунске делатности. Свих 12 обавештајца послао је да прикупљају податке независно један од другог, па се није могло догодити да сви страдају а и њихови извештаји су морали бити разноврснији и кориснији.

Шпијуни су донели извештаје да у Ханану тече мед и млеко а становници су његовог раста. После 40 година оклевања стари Јевреји су се одлучили да нападну ту земљу богатства и благостања, и остали су победници, за посели су данашњу Палестину захваљујући првој шпијунажи у историји.

Тешко је одговорити ко је био највећи познати шпијун. Наполеон би сигурно тврдио да је то био Карл Шулмајстер кога је он назвао „императором шпијуна“. Генерал који му је представио тог Алзашанина рекао му је да је бивши кријумчар, дражак и не устрашић али интелигентан. И он је имао великог удела у чувеним Наполеоновим победама код Улма и Аустерлица.

У то време Пит је енергично припремао против Наполеона моћну коалицију Аустрије и Русије. Само, француски император није чекао да тај савез постане стварност већ је први напао.

Шулмајстер се у то време

Наполеонове победе код Улма и Аустерлица извојеване су заслугом Алзашанина Шулмајстера кога су називали „императором шпијуна“.

КАРЛ ШУЛМАЈСТЕР

Тај брод је управо укрцавао сваковрсну робу и намирнице у луци. Врло брзо је сазнао да, тобож холандски брод припада Немачкој. Адмиралитет је захтевао да изведе саботажу на Такома.

Прерушен као црнац почео се са докерима који су вршили укрцавање, попео се на брод и спретно одшунчао до одељења где су се налазиле бродске машине. Погнао је до тапчина њихово функционисање. Био је довољан незнатан квар па да се одгоди поласак и он је то направио.

Једне ноћи британски поморски агент је неочекивано позван телефоном из Буенос Аиреса. Пошто је прво наручио угаљ саговорник му је пријатељски рекао: „Што се тиче малог бегунца о коме водите бригу можете му дозволити да се врати својој мајци.“

Два дана раније једна британска крстарица је заробила Усукаму, претпоследњи брод који је снабдео цени брод. Према томе остајала му је само Такома. Она је била његов спас. Енглески шпијун је био досетљив. Одмах је схватио план својих шефова: тамо где буде отплови Такома појавиће се Граф фон Шпе и свакако други бродови чије ће присуство Лајпсдорфу бити непријатно. Немачки бојни брод коме је нестало горива и хране пуном брзином је журно на место саставка са својим последњим снабдевачем. Међутим, у широком ушћу Рио Плате мотрале су три британске крстарице. Бомбардовањем и оштећен брод је морао да потражи уточиште у Монтевидеу. У пристаништу међу гомилом која га је дочекала био је и Вилијам. Пошто је исправљен брод је испловио на пучину али су га ту британске крстарице потопиле.

Еван Вилијам који се некада звао Велшман није био шпијун таквих способности али су његове заслуге за Енглеску у другом светском рату биле велике. Британски адмиралитет га је још 1924. године ангажовао за „поморског агента“. Вилијам је по слат у једну јужноамеричку луку недалеко од Монтевидеа где је постао представник једне значајне фирме за трговину бродским угљем. Одлично је познавао свој посао и клијенте, беспрекорно је владао шпанским језиком и говорио је од нестрпљења да буде користан отаџбини.

Склон романтичарским заносима, повлазан је читао шпијунске и криминалне романе и сањао о потерама за немачким шпијунима, пушчица, обрачунама и ликвидирању својих супарника. Али, годинама ништа од свега тога. Умирао је од досаде и чамотиње обављајући монотон посао трговачког представника. У том суморном расположењу дочекао је 1938. годину.

Месец дана пре објаве рата немачки цени бојни брод „Адмирал граф фон Шпе“ је задатак да нападе и потопи савезничке трговачке бродове и дезорганизује поморски саобраћај. У тренутку избијања рата брод је напустио једну португалску луку у Африци али су му сви путеви према Немачкој били пресечени. Обавештајна служба је против немачке цени оклопнице требало да одитра одлучну улогу.

Читава три месеца је капетан Ханс Лајпсдорф спретно маневрисао: измицао свим потерама али је зависио од бродова који су за њега у неутралним лукама прибављали снабдевање. Обавештајци су о овим бродовима одмах информисали британску флоту. Једна крстарица је мотрала на бродове за снабдевање и по изласку из луке их потопила.

Једног дана је Вилијам од своје фирме добио каблограм следеће садржине: „Доставите три тоне алуминијума у Омаху“. Порука је преведена на речник шпијуна значила: „Позабавите се Такомом“.

ПРВА ЕЛЕКТРОНСКА ГОСТИОНИЦА

Створена је прва електронска гостионица! Гостионица „Код заставе“ стара већ 184 године, код Болтона у Ланкеширу у Енглеској, ући ће у историју као прва гостионица са бројчаницима уместо келнера. На сваком столу стоји апарат — нека врста телефона без слушалице — а поред њега „телефонска књига за пиће“. Гост одабере шта жели да поручи и окрене одређени двоцифрен број. Чаша белог вина поручује се на 06, али могу да се затраже и мешана пића. На пример ако се жели рум са содом од рибизле окренуће се број 39 а за вотку са содом од наранџе — 63.

Поруџбина се прима у једној врсти телефонске централе за шанком; тражени број се осветли а келнер према томе точи пиће. Затим на столу госта зазвони звоно које га позива да код шанка узме своју чашу.

Једна фабрика за електронске апарате у Дарвену, такође у Ланкеширу, производи ове апарате заједно са централом, а изумео их је њеф инжењер Дик Милингтон.

Ово, међутим, представља само једно од многих електронских чуда која ћемо још стећи. Шеф једне енглеске фабрике говорио је ових дана о једном апарату помоћу кога ће се преко једног јединог кабла водити толико телефонских разговора да ће пола становништва на свету успевати истовремено да разговара са оном другом половином.

Други центри за испитивање баве се проблемом спорузмевања између свемирских бродова преношењем порука преко лезера који омогућавају одашићање и примање сигнала са минимумом енергије на милоне километара далеко.

НАХЕРЕНА КУЋА

Ова дрвена кућа у Провиденсу, у најмањој северноамеричкој држави Род Ајленд, спаковали су се и одмах преодједном се нагнула на кућу преко пута. Уплашени становници нису претрпели штету. Спаковали су се и одмах преселили у једну нову зграду.

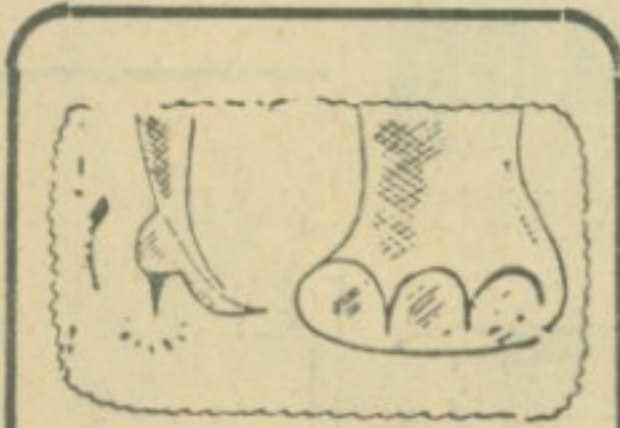
»ПРАДЕД« ГЕОГРАФСКИХ АТЛАСА

Одштампан на дебелој старинској хартији, овај најстарији атлас Земље, састављен готово пре 400 година (1570), изгледа веома солидно. Његов назив гласи: „Турис og-

bis terrarum“ тј. „Слика круга Земљиног“. Тако га је назвао његов састављач — антверпенски географ Абрахам Ортелијус.

Судећи према једној старој хроници, Ортелијусов атлас био је један од првих „бестселера“: за 31 годину, то јест до 1601, доживео је 41 издање.

ПЕДЕСЕТ
СЛОНОВА —
ЈЕДНА
ПОТПЕТИЦА

Управа зоолошког врта у Манчестеру у Енглеској, добила је писмо од ученица из града Волклена.

„Колико је тежак слон просечне висине? Колика је површина његовог стопала? — пита ле су оне у писму.

Ученице су добиле тражене податке. На основу њих оне су израчунале да танка, модерна метална висока потпетица врши на земљу педесет пута већи притисак од притиска који врши слон чак и кад стоји само на једној ноzi.

КО ЈЕ БИО ПЕТРИЦА КЕРЕМПУХ

Ко је био Петрица Керемпук, и зашто је један од највећих наших књижевника, Мирослав Крлежа, једној збирци својих ванредних, бунтовних и песнички дубоко непосредних балада испеваних на старокајавском језику, дао име те личности.

Одакле се могло толико враголија, бунтовних испода, обешњаштва и дубоког народног протеста у једној јединој личности — Петрици Керемпуку. Ми знамо за Еру, који је био домишљан; за Ву-

ка Дојчиновића, који је био још мудрији; за Насрадин хоџу из источњачких причаца и догодовштине. А веран друг свих тих спадала, симпатичних обешњашака, враголана је — Петрица Керемпук, хрватски кајкавски јунак који је и те како умео да се нашали и да мудро изигра и феудалне поглаваре земаљске и сасвим припросте грађане и занатлије.

Један стари хрватски списатељ, Јаков Ловренчић, „лета 1834. у Вараждину“ — на кај-

СПОМЕНИЦИ ЈУНАЦИМА ИЗ КЊИГА

Робин Худ

Енглески народ има много легенди и међу њима једно од првих места заузимају легенде о Робину Худу. „Народне баладе — писао је Максим Горки — певају Робина Худа као неуморног борца против угњетача Нормана, као љубимца народа и заштитника сиромаша, човека блиског свима онима којима је била потребна његова помоћ.“

Популарност Робина Худа толико је велика у Енглеској да су током многих векова становници мањих градова и села сваке године — обично у мају — приређивали у његову част свечане игре: празнике пролећа и шуме. Наиме, они су одлазили у шуму и тамо, одевени у зелене огртаче, одржавали такмичења и стрељања луком и изводили сцене из живота Робина Худа и његових другова.

Робин Худ се родио (како се пева у песмама) у „веселој грофовији Нотингему“. Ту су његове увек непогрешиво усмерене стреле обарале бароне и оне „који су под свештеничком мантијом трбухе скривали“; ту је он надмудри вао шерифа и помагао сиромасима из Нотингема и околине (Шервудска шума, у којој су нашили уточиште Робин Худ и његови момци), налази се нешто северније од овог старог града). У Нотингему постоје: улица, крчма, па чак и читав рејон названи у његову част.

Жители Нотингема су 1952. свечано открили споменик „добром Робину“. Познати енглески скулптор Џејмс Вудфорд, који је академију ликовне уметности завршио у Нотингему, представио је народног хероја са затегнутим луком. Посматрач има утисак

да је Робин Худ управо своју стрелу на нотингемски замак чији су господари угњетавали народ. Творца споменика није заборавио ни веселе другове и пратиоце Робина Худа. Сцене из живота Малог Џона, Алена Дејла и других Худових „момака“, скулптор је представио малим статуама које окружују централну фигуру као и на медаљонима по зидовима замка.

Тил и Неле

У једном предграђу Брисела, Икселеу, Шарлу де Костеру у херојима његове књиге „Легенда о Ојленшпигелу“ постављен је изванредан споменик, заједничко дело архитекте Франса де Вестела и вајара Шарла Самела. Централну групу споменика чине бронзани Тил и Неле. Они седе, опустивши ноге, на високом пиједесталу, пред нишом обрубљеном с леве и десне стране класичним полустубовима. У ниши, изнад главе јунака, скулптор је поставио медаљон с профилом

творца „Ојленшпигела“ и уре заједнички: „Шарл де Костер 1827—1879“. Споменик је подигнут 1894. године на тргу Сен Кроа недалеко од места где је на старој клаупи, у сенци жалосне врбе, де Костер вршио коректуру своје књиге написане на основу фламанских народних легенди.

У Белгији се израђују као сувенири статуете које представљају централну групу икласичног споменика, Тила и Неле, и разне сцене из „Легенде о Ојленшпигелу“.

Тил Ојленшпигел је оличење народа који се увек и свуда бори против страног овдашњака а за правду, а Неле је симбол нежне жене — домовине.

Ојленшпигел

Тил Ојленшпигел има у Немачкој сабрата — Ојленшпигела. Немачки Ојленшпигел је јунак из народних прича. У њему су, према речима једног историчара немачке литературе, оваловани „неисцрпна снага народа, домишљатост и слободоумље“.

Народне легенде указују на Брауншвајг као Ојленшпигелов завичај. У том граду је октобра 1906. године, према пројекту вајара Ариолда Крамера, била подигнута фонтана-споменик са чијег се постоља осмехује у целом свету познати лукави домишљан. Око средине фигуре Тила седе без икаквог реда бронзане сове подсећајући грађане Брауншвајга на шале које је Ојленшпигел изводио у њиховом граду.

Према народном предању Тил Ојленшпигел је своје последње дане провео у Мелну, градињу који лежи међу шумама и језерима, недалеко од Либекса. У Мелну се и данас свуда сусреће са сећањем на Ојленшпигела. На зиду тамошње цркве, иза уметнички израђених раштастих врата од кованог гвожђа, стоји надгробна плоча на којој је урезан Ојленшпигелов лик, његови симболични знаци (у десној руци он држи сову, а у левој огледало) и натпис на доњенемачком дијалекту: „У години 1350. подигнут беше овај камен и Тил Ојленшпигел лежи под њим“.

У старој општинској већници, саграђеној у готском стилу, могу се видети фреске које овековечују неке сцене из живота веселог домишљана. А на црквеном тргу у Мелну стоји споменик Ојленшпигелу израђен према пројекту мелничког вајара Карла Хајнца Геткеа.

кавском језику — штампао је делце под насловом Петрица Керемпук — илити чини (доживљаји) и живљење човека прокшенога“ (домишљатог). То „делце“ постало је одмах популарно, а његов главни јунак прихваћен као личност која збија шале, али и на груб начин поучава своје земаљке да би им се потом громко насмејао.

Петрица Керемпук, који и данас у Хрвата, нарочито оних који говоре кајкавски, представља спадало које сме и уме да збија шале са свима, није оригинална хрватска творевина. Јаков Ловренчић (1787—1842) преузео је свог „керемпуха“ из немачке популарне књижевности. Он је непосредно духовно чедо Ојленшпигела, оног истог Ујленшпигела, који се у 16. и 17. веку прославио у Холандији и Фламској, као покретач ослободилачких покрета против шпанских завојевача. И тај „несташко, враголан и ђаволан“ кроз Ловренчићево дело ушао је не само у хрватску књижевност већ и у хрватски народ. Тил Ојленшпигел је историјска личност, зна се где се родио и где је умро. Према подацима из једне старе немачке хронике Тил је умро око 1350. године, па му се доскора показивао и гроб.

Без сумње да је Тил био ванредан веселац, чинио све и сва — и по својим испадима није могао да буде заборављен. Већ око 1515. године о Тилу, који је постао мишеник не само немачког већ и свих германских народа на европском континенту, штампана је једна књига о његовом веселом, а уједно лукавом и мудро животу. Таквих књига бивало је све више, а оне су штампане у великом броју из дања, допуњаване новим доживљајима овог спадала кога је народ веома волео.

Тил се није ругао само наивности својих суграђана; он је успевао да насамари свемогуће феудалне господаре, и то тако, да су га они награђивали како би ућуто. Али Тил није ћутао. Вековима је он живео у народу као симбол и смеха и поруге, и, рушећи углед моћних, Тил је постао борац који нема „длаке на језику“. Дата му је и велика физичка снага, јер онај ко може слободно да говори — мора да буде и јак и са сваком кад се ухвати укоштац треба да победи.

Тил је праотац нашег хрватског кајкавског Петрице Керемпуха. Списатељ Ловренчић у својој преради књиге о Тилу Ојленшпигелу — председао је овог германског влагодана у хрватску средину, локализовао га, чак му дао и ново име које је прихваћено уопште за спадала.

Одакле је то име „Керемпук“? Према једном објашњењу таква је реч у Ловренчићево време живела у хрватском народу и требало би да значи отприлике: шкебме, дроб, дробац и „благододан трбух“. Ловренчић је именован Керем-

пук хтео да означи чељаде које радо једе и пије изјелуцу, испичтуру). Без сумње је сам Ловренчић створио то име за свог јунака-веселца и није му придавао неки нарочити значај јер га је свео на ждероџу, који настоји да олако дође до свог залогоја и да при том „сто шала збија с онима који му дају“.

Том нашем Петрици отац је, у хрватској Ловренчићевој верзији био „вредан шоштар“ (постолар) из наше неке варошице, где су и кум и кума, и „пупкорезна бабица“ све комичне личности, али наше. Петричине пустиловине се углавном поклапају с Тиловим, али се збивају у Хрватској. На крају, свако је у свом месту могао да пронађе такво спадало и не једном на себи да осети и искуси његове ђаволије.

За свог Петрицу Керемпуха изгледа да је Ловренчић користио и неки друге изворе, па и хрватске народне. Ловренчићев Петрица постаје и „поучитељ“ који сасвим просветитељски исправља „нарав свог времена“. Тако се претвара у ђака грабаниџиша, коме је, као шлокваном, дато да иде по свим хрват-

ским земаљама, и да исправља у грађанском друштву, на свој начин, све оно што не ваља. Петрица није био само једини „истински Хорватов пријатељ“, већ је уза се имао, и старијег помагача „грабаниџиша дијака“.

Ловренчићев „Петрица Керемпук“ доживео је неколико кајкавских издања, потом је прерађен за савремени српско хрватски језик — па још и да нас жини у врло лепим издањима за децу.

Међутим, лик Петрице Керемпуха доживео је тек своје уметничко оубличење у истименим баладама великог хрватског књижевника Мирослава Крлежа. Испеване су на старом кајкавском језику (XVI—XVII век). Петрица Керемпук ту није више само спадало које својим шалама изазива смех, већ је пун горчине због тешке судбине свог хрватског народа. Тако је Петрица Керемпук, који је кроз Ловренчићево дело још 1834. године ушао у хрватски народ, у Крлежиним баладама добио свој потпунији лик, и, поново, оживео у једном од најзначајнијих и најборбенијих раздобља југословенске књижевности.

НАЈВЕЋИ ХЛЕБ

Градоначелник француске варошице Крок, пекар Пјер Вантам поносито показује највећи хлеб који је испечен у републици. Повод за прављење овако циновског хлеба било је отварање нове економске школе. Хлеб је од пшеничног брашна, дугачак 3,20 метара а тежак 36 килограма. Пекару-градоначелнику

ку била су потребна два и по часа да начини ово своје дело које је украсио тробојком.

За масажу леђа

На двадесетој интернационалној изложби проналазача у Нирибергу овај човек приказао је свој изум: ваљак за масажу леђа. Приликом масаже изводи се такозвана „свећа“ толико пута вежбана на часу гимнастике.

НИЈЕ ЛАКО БИТИ ЧАПЛИНОВА

ЧУВЕНА ЧАПЛИНОВА ПОЗА

Када је Цералдина Чаплин дошла у Париз да на врховима прстију освоји строго критичарски расположену публику била је само непознати носилац чувеног имена. После улоге у „Пепељузи“, балету од Прокофјева, постала је већ готово славна. Најлепша похвала коју је добила том приликом била је: „Она умје више него само да носи име Чаплин“.

Док је ревност похађала балетску школу, живео је у Швајцарској један гневни, вечно млади старац — Чарли Чаплин. А зашто се љутио: једноставно зато што није желео да његова кћи буде бачена „у ждрело позоришта“, како се изразио када је ње-

кћерка

терпретатори препуштени на милост и немилост стваралачким духовима. Ја никад нисам зависио ни од кога него — само од себе самог. Највећи глумац, најчаробнија играчица подложни су режисеру, кореографу. Ако им они не пруже ништа првокласно, осуђени су за сва времена на просечност. Не желим да таква судбина снађе моју кћер; ако хоће да игра нека игра код куће!

Чаплин никад ниједно своје дете није подстицао да се посвети било коме облику глуме. Можда га је у томе руку водила једна важна околност: његово велико име које би његовим наследницима лако могло да постане терет.

Цералдина је ипак успела да одбаци тај терет, да освоји публику искључиво својом личношћу. Док то није постигла морала је дуго да се бори да би сломила очев отпор. Можда никад у томе не би ни успела да је један стручњак није убедио како је читавим својим бићем она управо створена за играчицу. Овај „кривац“, како га је назвао отац Чаплин, био је Рајмундо де Лорен, еминентни кореограф, нећак чувеног балетмајстора маркиза де Кијева.

На крају је Чаплин увидео да му не преостаје ништа друго него да дозволи кћери да похађа ремирану балетску школу при опери Коvent гарден. Тако је Цералдина стигла у Лондон — наравно

ЦЕРАЛДИНА ЧАПЛИН КАО ПЕРСИЈСКА ПРИНЦЕЗА У БАЛЕТУ „ПЕПЕЉУГА“ ОД ПРОКОФЈЕВА

вине и на позорници тако не уморно певао да су га морали силом вући да се склони — нико није писао писма ни га је хвалио. Гладовао је и просио и најзад доспео у дечији затвор где је тако недовољно хранио да је заостао у развоју.

Имао је здепасту фигуру са непропорционално великом главом, али — свако зло има своје добро! Комична фигура вредела је милионе — у доларима. Када су људи полако, сувише споро, почели на њега да обраћају пажњу, када је као највећи клоун столећа почео да прави светску каријеру, није могао као Цералдина да пише писма кући. Пошто никад није похађао школу — није знао ни да чита ни да пише! А Цералдина је високо образована девојка као и њена мајка Уна.

Мајка је подржавала Цералдину у настојању да сломи очев отпор. Употребила је чак за то и тешко оружје: подсетила је Чарлија колико се њен отац — чувени амерички писац О'Нил противио њеној удаји. Апсолутно није хтео за зета комичара. Упорно је уверавао да то не може бити добро, да треба погледати раније Чаплинове бракове, указивао је на разлику у годинама. Па ипак — она је успела.

— Дакле, — закључила је она — очеви не морају да су безусловно и увек у праву. Другим речима: извуци одатле поуку!

И он ју је извукао.

Цералдина је на дебију у Паризу издржала ватрено крштење и доказала оцу да није погрешила што је постала играчица.

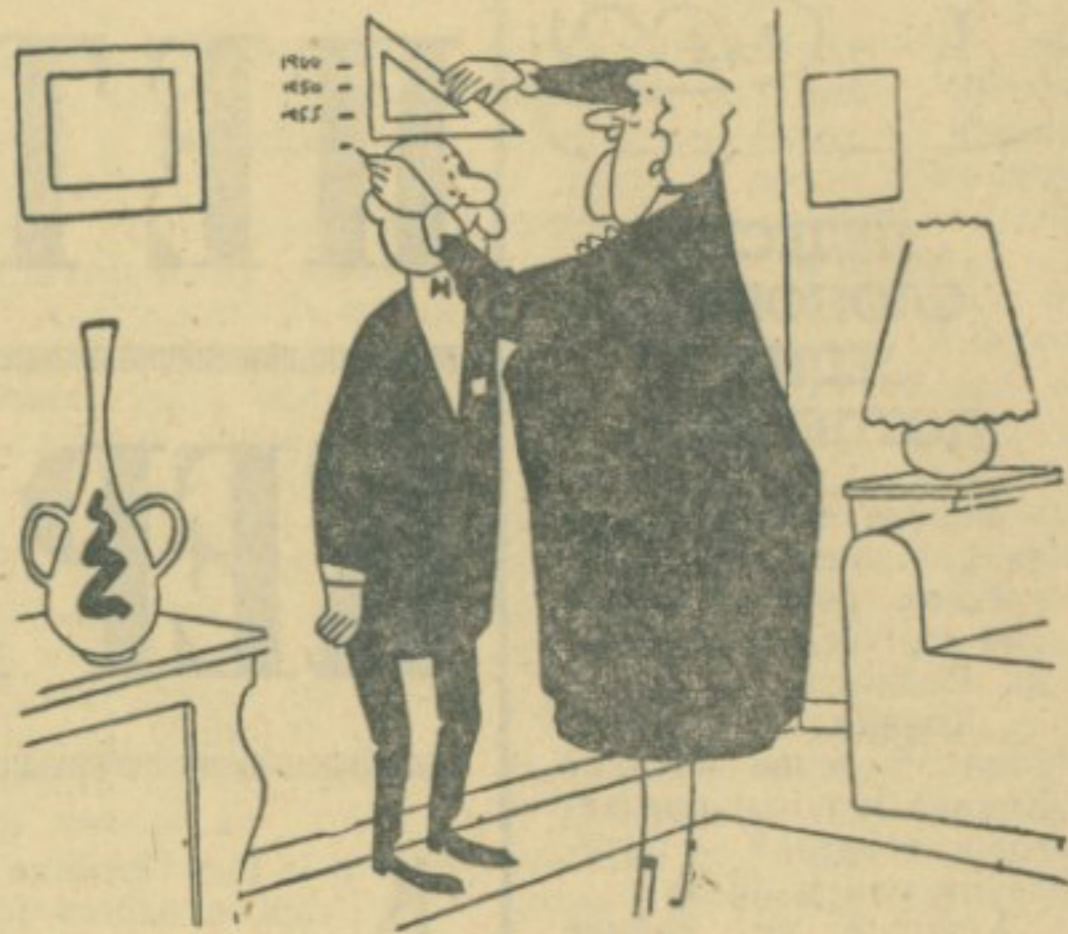
— Већина уметника — каже она — морају прво себи

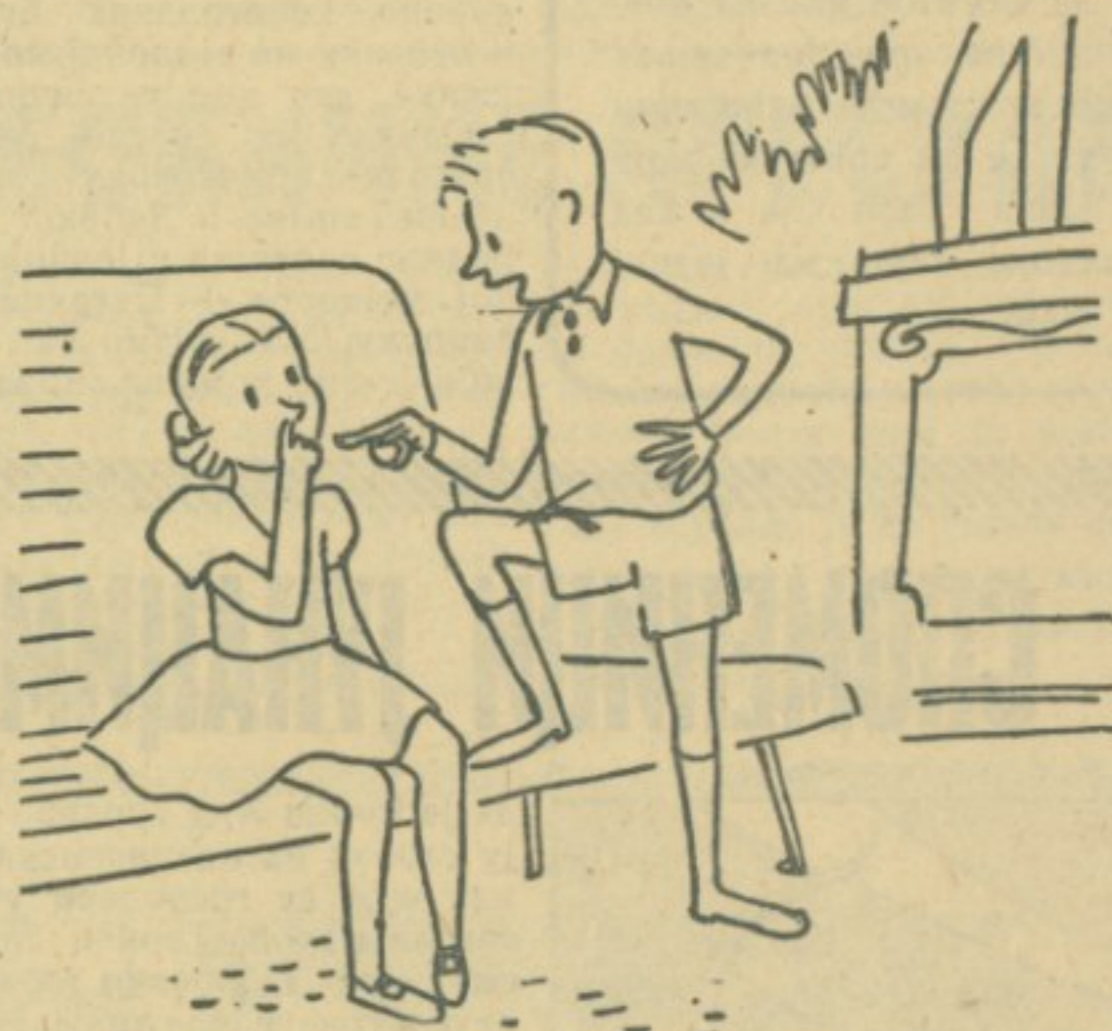
У СВОЈИМ ПОЗАМА ЦЕРАЛДИНА ЈЕ ИСТИ ОТАЦ

да створе презиме које ће представљати симбол њиховог успеха. А ја, онога дана када постанем само Цералдина и кад се моје презиме Чаплин заборави, могу рећи да сам добила и гру!

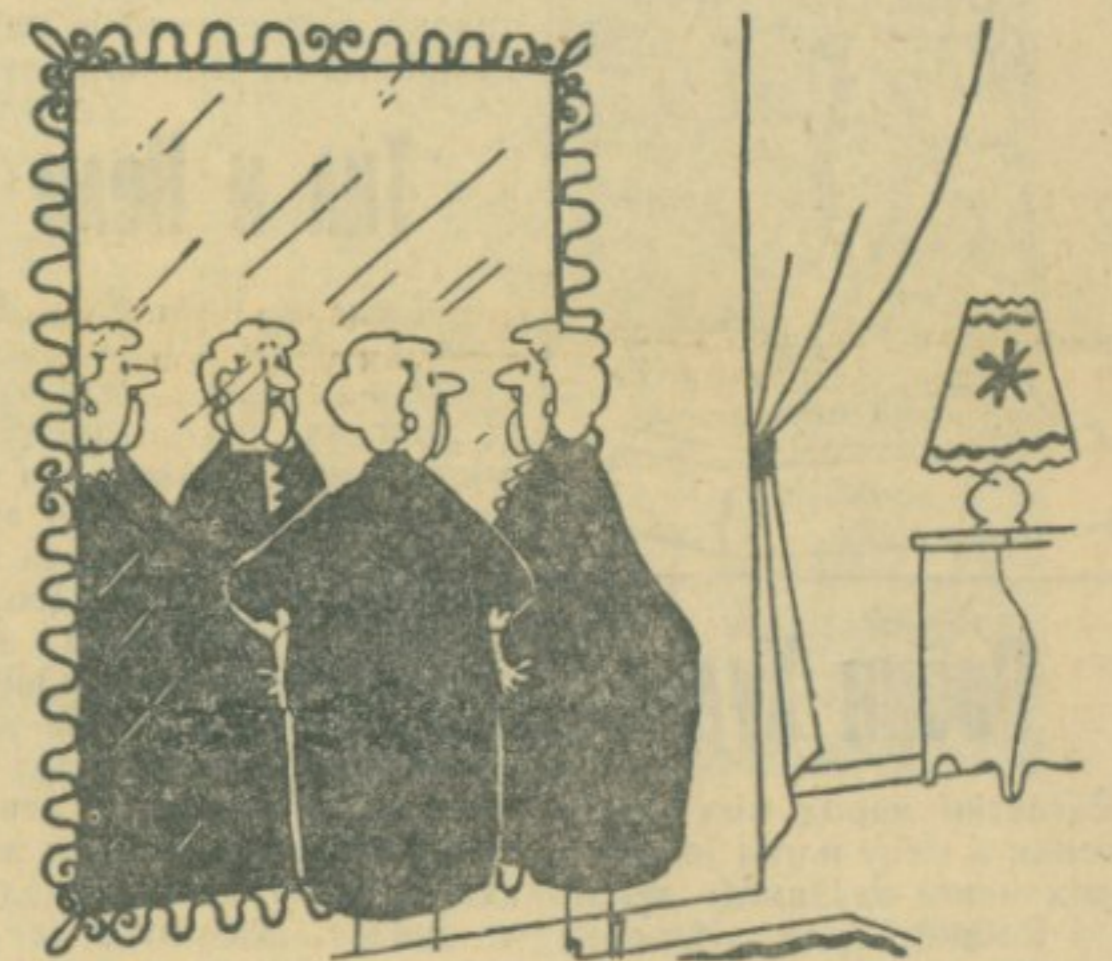
Хумор

— ПА, ТИ СИ СЕ ОПЕТ СМАЊИО!

— УСКОРО, ВИДЕЋЕШ, БИЋЕШ СУВИШЕ СТАРА.

— ТО ЈЕ БИЛО ВРЛО ДОБРО ОГЛЕДАЛО ПРЕ ТРИДЕСЕТ ГОДИНА, САМО ЈЕ МНОГО ОСТАРИЛО.

То је разлог

Енглески фудбалски савез одлучио је да на светском првенству 1966. године, које ће се одржати у Енглеској, дозволи приступ само оним камерманима и фотографима који су високи до 1,67 м. Савез је навео следећи разлог: потребно је осигурати видљивост посетиоцима који плаћају. Наиме, због новинара, који су се много кретали тамовама по терену, досад је пропало приликом сваке утакмице око 300 седишта на трибинама.

ОСТРВО НА ПРОДАЈУ

Недавно је у Лондону објављена вест да се острво Фанинг продаје за 60.000 ли-

ври. У вест се наводи да на острву постоји мало али врло модерно насеље, да се налази у Индијском океану, али да му је највећа мана та што је удаљено 270 километара од најближег копна, то јест Божићних острва.

СПАСЛИ ГА ЗУБИ

Једног пастира од 73 године из Фор-Бофора у Јужној Африци напао је један антилопа-мужјак и својим роговима му нанео озледе. Да би се спасао, јер није имао при себи никакво оружје, пастир је почео да уједа антилопу за губицу. Луда од бола антилопа га је пустила да побегне.

ОБАЗРИВОСТ

У једном јужноамеричком листу изашао је недавно следећи оглас: „Изгубљен папагај. Награда доносиоцу. Власник папагаја јавно изјављује да не дели политичко мишљење свог мезимца“.

Забрањено пушење

У француској покрајини Лот-е-Гарон, председник општине је забранио да се пуши на градском шеталишту. Само, немојте мислити да је он тиме хтео да имитира град Истланд у Тексасу,

или се боји рака, већ једино због тога да његове сутрашње непушаче не би узнемиравали пушачи. Морамо додати да је наредбодавац давно умро, и да је одлука донета... 1824. године.

ТАЛЕНТ ЗА ИГРУ ЦЕРАЛДИНА ЈЕ НАСЛЕДИЛА ОД ЧАРЛИЈА ВЕЛИКОГ

гова петнаестогодишња кћерка објавила да необуздано жели да постане балерина. Како је „не“ и опет „не“ — а коначно ипак „да“. У многим стварима сви су очеви једнаки!

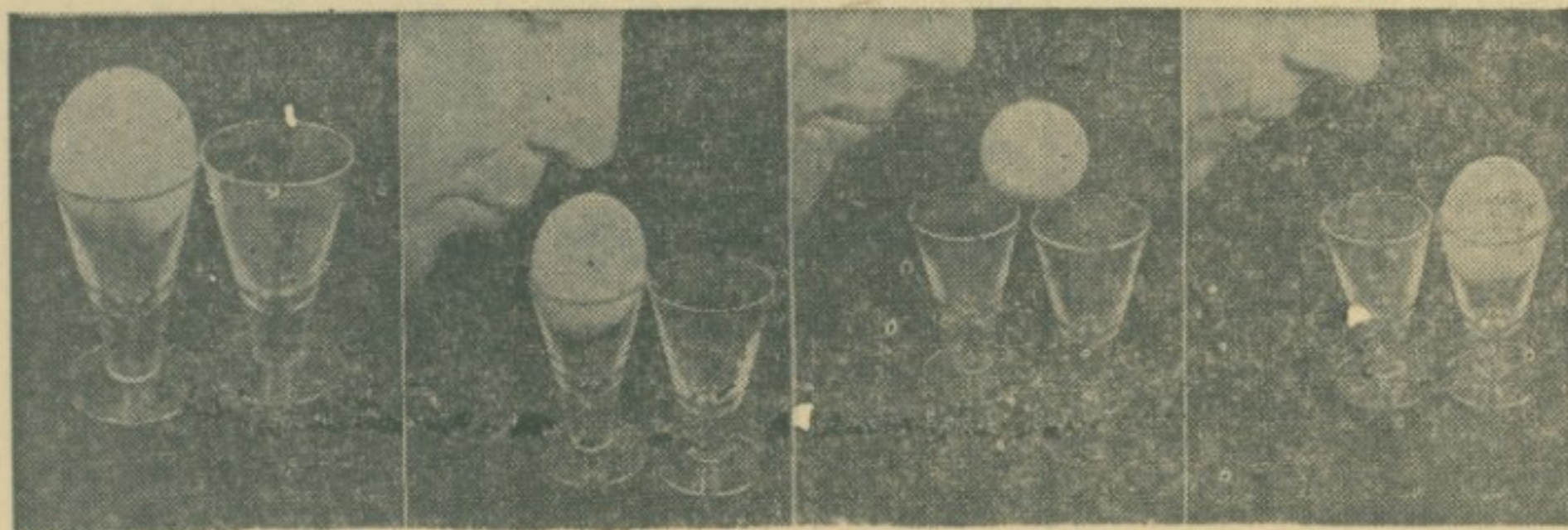
Цералдина је већ од свога детињства живела само за игру. Било јој је дозвољено да учи да игра само за своје задовољство али кад је напунила дванаест година с тим је требало завршити. Отац је тако заповедио и уз то јој објаснио:

— Има две врсте уметника: стваралачких и подјармљених; ови други су само ин-

са пратиљом без које није смела ни корак да начини, па чак ни сада као права балерина у Паризу.

Морала је да ради али то јој је стварало радост, а требало је и скептичном оцу доказати како је у праву што је изабрала тај позив. У дворцу Вевер у Швајцарској стигла су одушевљена писма, пуна похвала њеној уметности.

То је у Чаплину пробудило успомене на његов почетак каријере у Лондону који је изгледао сасвим другачије. Њему, који је као петогодишњи дечак разносио но-

ПРОВУШИ ЈАЈЕ ИГЛОМ НА ОВА КРАЈА, ИЗВУЦИ ЖУМАНЦЕ И БЕЛАНЦЕ ПА ДУВАЊЕМ ПРЕМЕСТИ ЈАЈЕ ИЗ ЈЕДНЕ У ДРУГУ ЧАШУ

РАДИО-ВЕЗА У БИЦИ ЗА КИЈЕВ

Проћи ће много деценија али се никад неће избрисати из сећања совјетског народа велики подвиг 1. украјинског фронта у бици за ослобођење престонице Украјине од фашистичких завојевача. Битка за Кијев — то је једна од славних страница у легендарној историји другог светског рата.

После разбијања немачког напада код Курска, у лето 1943. године, совјетска војска је савлађујући отпор непријатеља и ослобађајући Украјину од хитлеровских завојевача, незадрживо напредовала према Дњепру. Већ почетком октобра изашла је на Дњепар на огромном, 700-километарском фронту, од Лоева до Запорожја, и на многим местима форсирала реку и освајала терен који ће јој касније послужити као одскочна даска за даља напредовања. Ниједна армија у свету дотле није форсирала у напредовању тако велику водену препреку и на тако широком фронту.

Специфичан значај имала су два рејона у близини Кијева: Букрински и Љутежски. Према замысли совјетског главног штаба разбијање Немаца и ослобођење престонице Украјине могло се остварити из два правца при чему је главни удар требало да дође из Букринског рејона, а Љутежски рејон би био помоћан. Међутим, постало је јасно да се тешко могло рачунати на успех одатле, јер су тамо биле концентрисане велике противничке снаге и зато је одлука промењена — главни удар на непријатеља поћи ће из Љутежског рејона.

Почев од 25. октобра, у току неколико наредних ноћи, користећи ниске и густе облаке, Совјети су пребацили 3. тенковску армију и велики број артиљеријских оруђа са једног на други рејон дејства.

Прикривању припрема за удар на Кијев доста је помогло и уметно маскирање изведено прегруписивањем војске и највише, радио-маскирањем и радио-дезинформацијом. У Букринском рејону, пре преласка тенкова и артиљерије на нови положај, постављене су дрвене макете; на ранијим местима су остали командни пунктови и извесан број радио-станица са посадама које су наставиле свој уобичајни рад. Осим тога, помоћу специјално изграђених радио-станица и кретањем војних колона, имитирао се долазак нових снага у Букринску област. Све је то противника упућивало на закључак да совјетски главни штаб припрема главни удар баш у том рејону; у току целе недеље непријатељ је бомбардовао ову област и концентрисао ту своје снаге. На другој страни у Љутежском рејону ударна група 1. украјинског фронта припремала се за операцију.

„Ослободити Кијев за 26-годишњицу Великог октобра“ постала је девиза свих војника и официра, команданта војске 1. украјинског фронта Н. Ф. Ватутина и члана Војног савета Н. С. Хрушчова. Са Љутежског рејона 3. новембра је прешла у напад ударна група фронта. Совјетски војници су пробили први обруч непријатеља и незадрживо наставили напредовање. Противник је давао снажан отпор. Од самог јутра 4. новембра, битка је постала више него напорна. Како би што пре продрили у непријатељску одбрану, командант је увео у

борбу 3. тенковску армију. Тенкови су пошли у јуриш ноћу са упаљеним фаровима, са војним сиренама, сипајући ватру из митраљеза и топова. Ово је просто ошамутило непријатеља.

Тенковска армија је ујутру 5. новембра ушла у рејон Сва тошино, прешавши ауто-пут Кијев—Житомир. Те вечери део 38. армије започео је битку на периферији Кијева.

Немци су тек тада видели да треба пребацили војску испред Кијева, из рејона Велики Букрина, али је то већ било касно. Кијев је већ ујутру 6. новембра био очишћен од окупатора, а увече је Радио-Москва обавестило цео свет да је престоница Украјине ослобођена.

Разбијање немачке војске на Дњепру одиграло је важну улогу за даљи ток и исход другог светског рата. У сваком случају, оно је у знатној мери убрзало коначно уништење фашистичке Немачке.

Вест о ослобођењу Кијева брзо се пронела у целом свету и сви су се радували, али свакако, највише грађани Кијева. Са сузама радости у очима они су слушали речи Н. С. Хрушчова на митингу посвећеном ослобођењу града.

На жалост, Радио-Кијев је био срушен и није могао да врши пренос митинга. А то је било неопходно да би се са новим вестима упознали сви, да би радосне речи „Горви Кијев“ чуо цео свет. И тада су помогли војни радио-стручњаци: на таласној дужи ни кијевске краткоталасне радио-станице оне су омогућиле пренос митинга у етер уз помоћ снажних војних предајника.

У бици за Дњепар и ослобођење Кијева, радио-везисти су показали велику храброст, хероизам и мајсторство, омогућајући беспрекорно командовање преко радија свим степенима војске; узајамно дејство пешадије, артиљерије, тенкова и авијације, при форсирању великих водених препрека као што је Дњепар, при освајању нових рејона и њиховом проширењу на десној обали; обезбеђивали везу са јединицама које су учествовале у ваздушном десанту и командовање војском у тако великом граду као што је Кијев.

Рад радио-телеграфиста је био врло сложен, зато што се форсирање Дњепра вршило не према припремљеном плану, него према насталим ситуацијама. Зато је радио био једина веза међу јединицама на супротним обалама реке. Радио-телеграфисти са радио-станицама, у саставу малих група или самостално, пребацивали су се на десну обалу реке, вршили извиђања, указивали старешинама на најбоља места за прелаз и кориговали ватру совјетске артиљерије. Веома иницијативни они су показали и велику промућурност и разумну логику.

Ево неких од многобројних примера њихове помоћи.

Тринаест совјетских војника, међу којима је био и старији водник Иван Медведов, пребацивши се на десну обалу Дњепра одмах су започели бој са фашистима. На ове борбе Немци су осули ураганску ватру и јурнули на њих са знатно јачим снагама. Но, и поред свега, Медведов је одржавао радио-везу, слао по руке старешина и давао податке за коректуру артиљеријске ватре. Када су од тринаест храбрих војника остала само тројица, и када су немачки војници дошли готово да самог њиховог заклона, Медведов је пуцао на себе. Иако рањен он је покосио многе Немце својим аутоматом. Пошто нису могли друкчије да приђу његовом заклону, Немци су упутили два тенка да би га затрпали земљом. Извакши се као кртица из земље Медведов је убио ножем немачког војника који је наспруо на њега. Тада је баш стигла у помоћ нова група совјетских војника и спасла га. Тиме је коначно освојена важна позиција на десној обали Дњепра. За показану храброст Иван Медведов је добио звање хероја СССР.

Златну звезду хероја носи на грудима и други одважни телеграфиста, водник Иван Колдин. Са првим пребацивањем пешадије, он је чамцем прешао Дњепар. Већ при самој десној обали замај је по годила граната. Радио-телеграфиста је задобио неколико рања. Напрежући последње снаге, допливао је до обале носећи станицу. Одмах је ус-

поставио везу са батеријом. Услед великог губитка крви па дао је више пута у несвест, али бојно поље није напуштао. Иако стално под ватром непријатеља, он је одржавао радио-везу, коригујући ватру топова.

Штабу фронта било је потребно да се успостави радио-веза са десантним јединицама и партизанима који су дејствовали на десној обали Дњепра, јужно од Кијева. Тре бало је убацити у позадину непријатељских редова једног радио-телеграфисту са радио-станицом мале снаге. Избор је пао на једног од најбољих радиста 59. пука везе — Николаја Полозова. Заједно са одредом он је учествовао у бојевима. Много тешкоћа, јер је контузован у једној борби, и лишавања морао је поднети неустрасиви радиста. После месец дана одред се сјединио са совјетском војском и Николај Полозов се вратио у своју јединицу. За одлично обављен задатак био је награђен орденом Црвене заставе.

У овом напису се не могу чак ни набројати сви подвизи које су извршили радио-телеграфисти, обезбеђујући тачно и сигурно управљање војском у тешким условима форсирања Дњепра и ослобођења Кијева. Више од сто војника, водника и официра радио-везе добили су звање хероја СССР.

Радио-веза при форсирању великих водених препрека, као и при форсирању Дњепра, са успехом је примењивана и касније приликом прелаза Дњестра, Њемена, Висле, Одре и Дунава.

УБИТАЧНА СТРАСТ

Лептир „Morpho Menelaos“ један је од највећих и најлепших међу свим својим сродницима из бразилских шума.

Распон његових небесноплавих свиленастих крила, оивичених бронзаномрким ру-

бом, достиже 12 сантиметара. Због тога га толико и лове домаћи мајстори који израђују туристичке сувенире. Али лов на шумске крилате лепотане веома је заморан и због тога ловци на лептирове користе слабост коју „Morpho Menelaos“ има према жестоком пићу.

По шумској чистини крај потока, где се у свом депршавом лету лептири најрадије задржавају, ловци разбацају презреле банане. После неколико часова под жарким сунцем сок банана почиње да превире. Стотине крилатих гурмана слаћу на пир да би, опијени, заспали. Ускоро постоје њихова плава крила постаје лакирани украс на кутијама, тањирима и посљужавницима које туристи толико купују у Рио де Жанеиру.

ДИКЕНСОВА ИЗЛОЖБА

Прва књига Чарлса Дикенса (1812—1870) „Бозове скице“ објављена је кад је писац имао 24 године. Већ идуће године изашла је друга: „Пикников клуб“, онда је дошла „Сумор на кућа“ и најзад најпопуларнија „Оливер Твист“.

Дикенс се није родио у Лондону, нити је тамо умро, али је највећи део живота провео у том граду где се дешавају радње из свих његових новела.

Уметничка галерија у јужном делу Лондона недавно је отворила изложбу цртежа, бакрореза и акварела оних улица, крчми, тамница, кућа за изнајмљивање и цркава које се описују у Дикенсовим романима. Изложба је названа „Дикенс и његов Лондон“. Разуме се, неке од преживелих „реликвија“ су лажне. На три минута хода од Стренда, налази се једна зграда за коју се тврди да је трговина старих куриозитета, коју је Дикенс овековечио. Сваког лета туристи се тискају око ње, купују успомене и снимају читаве километре филма. Сада је на овој изложби показан један бакрорез стварне продавнице која је порушена пре много година а налазила се на десет минута хода од продавнице која данас полаже право на аутентичност!

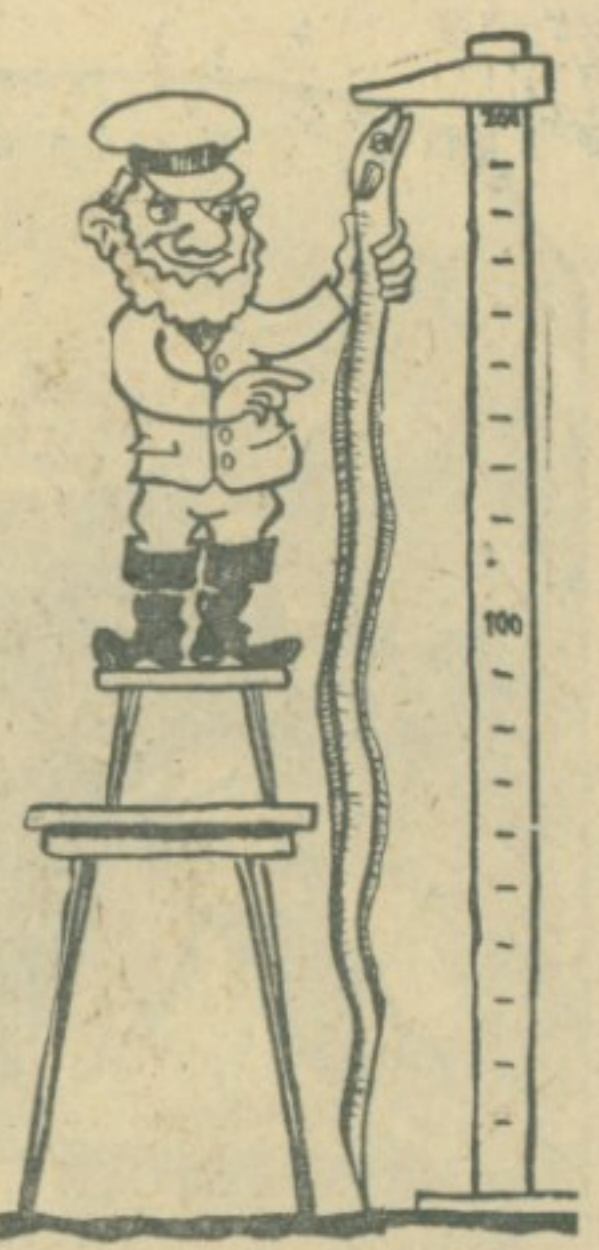
Кеј са кога се Микобер укрцао на путу за Аустралију данас је трг једне велике железничке станице и станице подвезне железнице — Черинг Крос. Данас океански линијски бродови не пло-

ве више тако дубоко узводно у сам Лондон.

Страћара са собама за изнајмљивање где је боравио Оливер Твист, такође свега неколико минута хода од Стренда, не постоји више. Исто су тако нестали и многи затвори о којима се говори у Дикенсовим делима. Једна историјска литографија приказује кажњенике како играју неку врсту тениса у дворништу, како вешају рубље, четкају зубе близу отвореног прозора док други очигледно још спавају. На другој литографији затвореници одржавају лажне изборе.

Линколнова крчма из „Туробне куће“ и данас је нетакнута. Исто су тако сачуване и многе мале споредне улице у којима су кућама становали правници, штампарии, продавци правних књига, који се помињу у Дикенсовим делима.

Неки експонати имају личну ноту: осећа се губитак који је у Британији изазвала Дикенсова смрт 1870. године. Такав је један популарни бакрорез његове радне собе који носи наслов: „Ова празна столица“. Права столица је такође изложена. Данас су сачувани само фрагменти старог Лондона, али Дикенсова дела су још необично жива, радо читана, екранизована, преводена, па чак и прерађена. „Оливер Твист“ — прерађен у музичку комедију, и данас пуни лондонска и њујоршка позоришта.

РЕДАК УЛОВ

Морску јегуљу дугачку 2 метра и тешку 32 килограма ухватили су у вршу немачки рибари у морузу Штреланду који дели копно од балтичког острва Риген. Чак ни најстарији балтички рибари не саћају се да је икад била уловљена јегуља овакве дужине и тежине.

СВЕТСКИ РИБОЛОВ

Према подацима ФАО, организације за исхрану и пољопривреду при УН, у 1962. години улов рибе у свету износио је 45 милиона тона или 7 одсто више него претходне године. Од тога је 32 милиона тона употребљено за људску исхрану а 12 милиона за справљање рибљег брашна и уља.

На челу светског улова рибе налази се Јапан са 6,86 милиона тона. Одмах за њим долази Перу са 6,83 милиона тона уловљене рибе, мада се у Перуу стално, за последњих 15 година улов повећава. На ове две земље отпада готово једна трећина целокупне светске производње.

За Кину нису објављени дефинитивни подаци, али се рачуна да она долази на треће место са око 5 милиона тона. Четврто и пето место заузимају СССР и САД. У Совјетском Савезу улов рибе повећао се, за годину дана — од 3,25 на 3,6 милиона тона, докле је у САД остао на 2,9 милиона тона.

Нордијске земље, а поготово Норвешка, имају знатно учешће у риболову, а за њима долазе: Француска, Италија, Индија и Грчка.

НЕОБИЧАН НАЧИН

Урођеници из Нове Гвинее праве мередове на необичан начин: забију бамбус у земљу, а други врх повисују и направе њиме затворени лук. Паук из врсте Aganidna својом паучином попуни тај лук и када заврши свој посао мередов је готов. Таквим мередовом, у облику кашике, урођеници хватају рибе тешке и до пола килограма.

»НАЈВИША« ПЛАНИНА

Највиша планина на свету је вулкан на Хавајима: када се измери од своје основе, која лежи 5.487 метара испод нивоа мора, Мауна Кеа се уздиже — као планина — до 9.754 метара. Наравно, ако се рачу-

на као целина, са делом који је под морем, планина је читавих 914 метара виша од Монт Евереста.

ФАТАЛНА ГРЕШКА

ског раста, дебелушкост и да је убица домаће лице, без широких образа са црним кратким брковима. Неколико сељака код којих је навраћао и тражио да купи јаја и живину тврдили су да је био грађански обучен у одело тамне боје.

Анимић се изненадио кад је сазнао за другу жртву нађену три дана доцније, али ништа није могао више рећи. И он је рекао да је видео оног непознатог човека. Показао је спремност да мотри на све који буду куповали робу и плаћали педесетодинаркам.

Сељак Павлић је био такође запрепаштен. Доста збуњено је рекао да је такође видео непознатог човека који је и код њега навраћао ради куповине. Правдао се што је посумњао на дечака да је убио старца, кад је, ето, испало да је и он сам страдао.

Павлић је имао 50 година и у селу важио као доста имућан домаћин. Ожењен је и има сина и кћер. Код њега су настале извесне промене. Нарочито приликом овог другог разговора био је замршљен и застрашен.

Истрага је најзад утврдила

Ту је учинио прву грешку. Запалио је стог и био убеђен да ће леш младића изгорети. Наравно, да се то догодило убица би био — посинак — младић који се никада не би могао пронаћи. Другу грешку, фаталну, учинио је што није после злочина проверио да ли је леш до краја изгорео и да ли су остали какви трагови, већ је после неколико дана пронео вест кроз село о злочину над старцем, и све убеђивао о тобожњим ранијим свађама између старца и његовог посинка. Чак је био толико дрзак да је и друге уверавао да је злочин могао извршити само младић. Али кад је откривен и други леш, покушао је да баца кривицу на непознатог човека, сугерирао то и осталим сељацима. Зато се приликом другог разговора чврсто ложао и изгледао уплашен. Према томе: убица је само Павлић Столе. Једноставно и јасно.

А да је било баш тако, ускоро се и показало: кад је Павлић ухапшен хуп лич педесетодинарке — нађен је код њега.

На двадесетом километру од једног града и на два километра од једног села, сасвим по страни, налазила се једна мала и тиха сеоска кућа.

Двадесетог августа у два сата после поноћи двојицу укућана је пробудило страшно невреме, олуја и грмљавина, а нешто мало касније и дупа на вратима неочекиваног госта.

После неколико дана сељаци су нашли једног од укућана мртвог у кревету, а другога није било нигде. Очигледно, посреди је био злочин. Али ко га је извршио? У прво време помишљало се да је убица други укућанин који је нестао. Но, касније је пронађен, делимично изгорео, леш на зграштуру стога сена који се оне критичне ноћи вапало од удара грома, како су сељаци веровали. На лице места број је стигла криминалистичка служба.

Први од мештана који су понудили своје услуге органима био је Аца Анимић, пословног и благајник трговачке радње мешовитом робом у селу. Препознао је жртву нађену у кући, а касније и ону на ливади у изгорелом селу, и изнео о њима доста интересантних података.

Жртве су биле: старца Јоле Јордан и његов посинак Миле Митов.

— Три дана пре своје погубије — објаснио је трговац Анимић — убијени Јоле, иначе баштован, човек у 65. години, тих и миран, враћао се из града и, као и обично свратио у трговину да покупи потребне ствари за кућу.

Замолно је Анимића да му остане новца што је имао код себе, промени у металне педесетодинарке. Анимићу је он био већ познат као сакупљач тог новца, а о томе се знало и говорило и у селу. Са својим посинком радио је као мрав на оном малом парчету земље а сваких седам дана са пуним копама развог поврња одлазио је у град и то продавао. Причало се у селу да старца има голем новац, можда неколико милиона, али их брижљиво крије и од свога посинка.

Злочин, извршен над жртвом у кући први је открио Павлић Столе, сељак из истог села, који има своју њиву покрај старчеве куће, а друга жртва је пронађена три дана после прве, сасвим случајно.

Павлић је углавном потврдио изјаву трговца Анимића: да је старца био примеран и ретко поштен човек. Није био ожењен и никога није имао сем посинка Митова, дечака од око 16 година, који му је у свему помагао. Али Павлић је рекао и нешто више: да се старца пред њим у последње време у више наврата жалио на свог посинка — како га слабо слуша, како воли да ради на своју руку, како често увече одлази у село и касно се ноћу враћа кући. Павлић је потврдио да је и сам имао прилике да чује свађе и препирке између старца и младића, али да томе није придавао никакве важности, јер се такве ствари дешавају у свакој кући где има старих и младих. Претпостављао је да су се и те ноћи посвађали и да је младић, можда, убио старца и побегао.

Павлић је саслушан пре него што је откривена друга жртва.

У соби убијеног нађена је рупа у поду где је, по свој пошлости, био неки повећи земљани лонац — ђуп, али њега није било.

Другу жртву су препознали сељаци иако је леш био доста унакажен и изгорео. Судска медицина, односно лекари-експерти, који су га затим прегледали потврдили су да је то леш млађег човека.

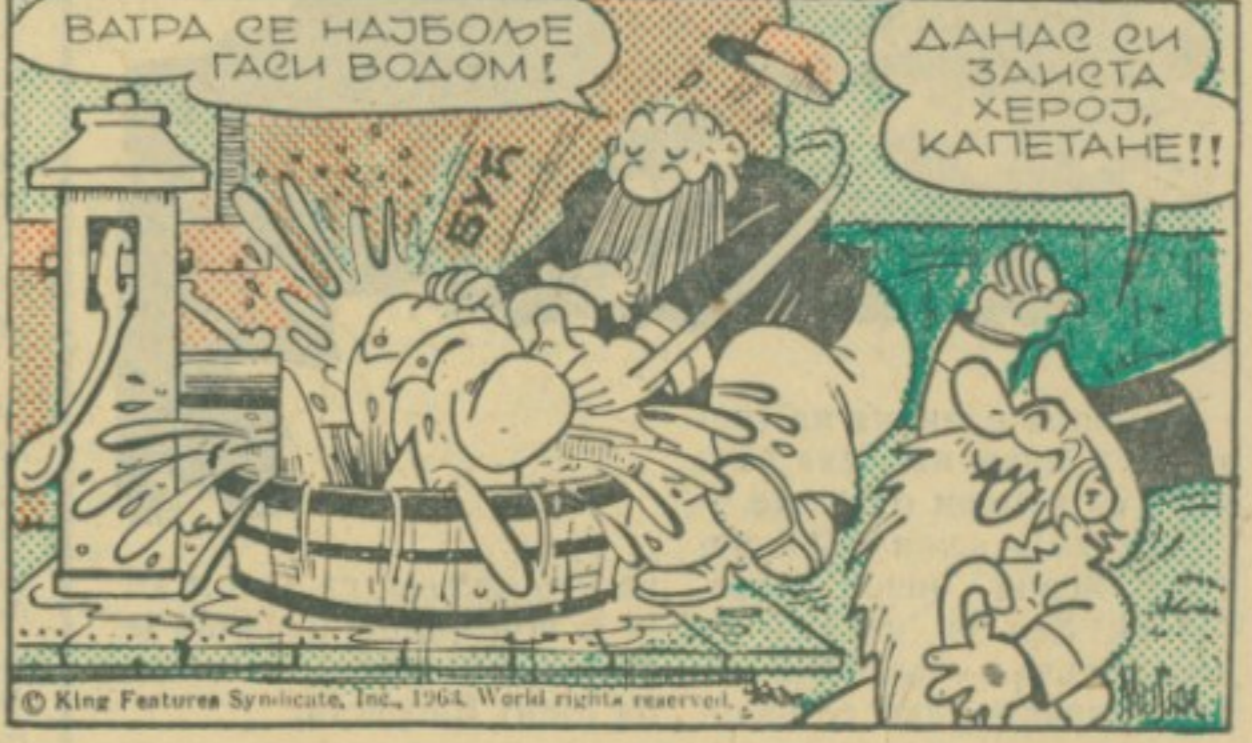
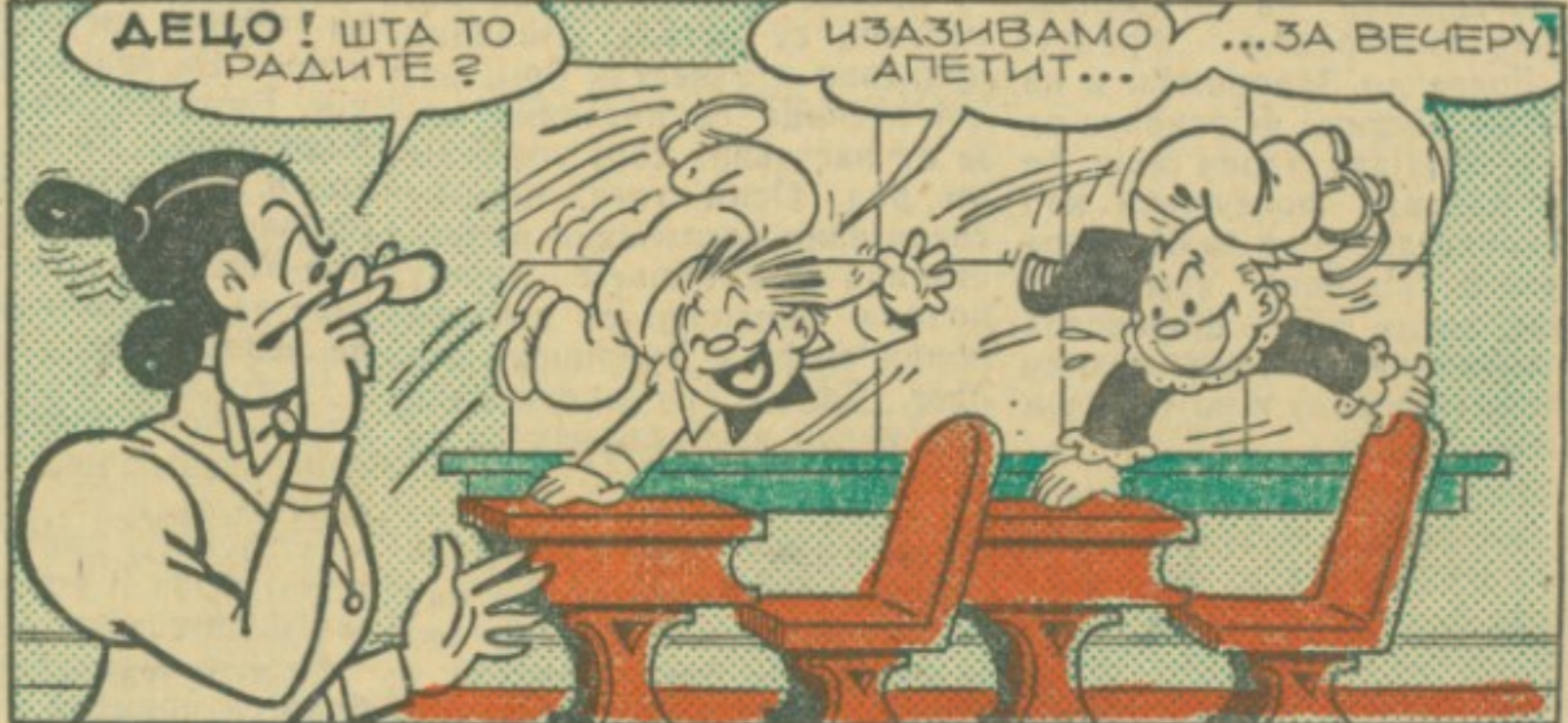
Леш је нађен на око 500 метара даље од куће, на изгорелом стогу сена, за који сељаци тврде да је старчев. Чак знају и то да је старца сваке године остављао сено за зимницу на истом месту. Бојао се пожара. Поред изгорелог леша није ништа пронађено, али је у доврштуру куће виђено једно парче грабовог дрвета око 5 см дебело, а дугачко 65 см, на чијој је кори остало неколико старчевих власи, и других — вероватно младића. И једна и друга жртва биле су, значи, ударане по глави. Старца је убијен у кревету, а младић вероватно још приликом отварања врата.

Киша је збрисала све трагове а није остало чак ни младићево одело иако се могло поверовати да се младић није облачио, већ је убици отворио врата у доњем вешу, јер је устао са спавања. Убица је свакако однео и младића и његово одело, бацио их под стог сена и запалио. Мислио је да ће леш до краја изгорети. Али се преварио. Није знао да се пламеном не може сагорети леш, поготово кад је засипан кишом и пепелом од сламе.

Прешло се на испитивање сељака и лица која су била ма у каквој вези са жртвама, да би се утврдило где се ко налазио оне ноћи. Сељаци Диркић Павле и Гинић Слободан су приликом истраге

доказали свој алиби. Остао је загонетан Ронић Јосип, човек без зљимања, наводно ковач, који воли лак живот, права сеоска бећарина. Он никако није хтео да каже где је био те ноћи, иако се упорно бранио да је невин. Није ухапшен али је држан под контролом.

Почело је трагање за једним непознатим човеком који се према изјавама сељака, тога дана налазио у селу. Сазнало се само толико да је стар око 40 година, да је ни-

СРЕЋНА МАЈКА

У шведској вароши Хернефорсу живи стара породица Нордал. Жена је недавно о 75. рођендану примила небројене честитке са свих страна, нарочито из фудбалског света. Она је ретко срећна мајка: тројица њених синова — Бертил, Кнут и Гунар Нордал освојили су у фудбалском спорту олимпијске златне медаље.

Бертил и Кнут играли су у своје време као професионалци у Италији. Први је сада књијар у Кристинехаму, други полицајц у Норкенингу. Гунарова спортска каријера је такође завршена — сада је само фудбалски тренер.

У »ГРАДУ СВЕТАОСТИ«

Колико Париз плаћа да би очувао свој назив „град светлости“? То је недавно израчунато и у цифрама изгледа овако: највише стаје осветљавање Ајфелове куле — 166 франака на сат; Тријумфалне капије — 72; трга Конкорд (мада је просторно највећи) свега 55; трга Вандом — 48; Ла Малден — 24 франка на час. Најјевтиније је осветљавање споменика Клеменсоу на Јелисејским пољима — 4 франка сваког сата.

Камени клавир

Основа за ову колекцију по стави је — случај. Пре шездесет година Француз Оноре Бедре клаунички открио да један каменчић, обешен о конач, одaje веома леп звук. Та да је одлучио да скупља камења које ће производити звуке у дијапазону од две октаве.

Пуних тридесет година Бедре је посветио тражењу „музичког камења“. У његовој колекцији данас има много камења различитог по облику, величини и боји.

„Камени клавир“ изгледа прилично необично: у металној кутији на свиленим узицама виси разнобојно камење. Специјалним малим кременом удара се по овим висећим диграма. При томе треба тачно знати место удара, јер један те исти камен може да произведе различите звуке.

На свом „клавиру“ Бедре може да свира све: од једноставних народних песница до сложених класичних композиција.

УКРШТЕНЕ РЕЧИ

Водоравно: 1) холандски физичар (добитник Нобелове награде), 5) опера од Вердија, 9) шпански књижевник („Дон Кихот“), 10) птица грабљивица, 11) шпански сликар (Салвадор), 12) неоплен, 13) спеза, 15) узник, 16) лична заменица, 18) стуб од чврстог вулканског материјала, 20) немачки сликар швајцарског порекла (Паул), 22) женски глас, 24) први званични правак света у шаху, 26) придеска заменица, 27) град у Белгији, 29) мањи одред војника, 31) један инсект, 33) етипатско божанство, 35) целокупан, 37) два суседна слова Виргилије, 38) личност из Пушкинове поеме „Цигани“, 40) француски генерал (17. век), 42) планински венац у Словенији, 43) општинско подручје, 44) град у Француској.

1	2	3	4	5	6	7	8
9							
10				11			
12			13	14			15
16		17	18	19			
	20	21		22	23		
	24			25			
26			27				28
		29	30		31	32	
33	34	35	36		37		
38	39			40	41		
42							
43							44

Усправно: 1) наша планина 2) римски владар (1. век), 3) Ужичанин, 4) присвојна заменица, 5) име француског књижевника Морао („Поднебља“), 6) страног женско име, 7) плод старана, 8) град у Египту, 14) познати Виргилијев еп 17) радио глаголско стање, 19) град у Египту, 21) музичка нота, 23) два сугласника, 24) иницијали енглеског књижевника („Хамлет“), 25) два слова, 26) једна птица, 28) немачки композитор („Танкозер“), 30) највећа филмска награда у Америци 32) именична заменица, 34) прибор за рад, 36) наша планина, 39) временско раздобље, 41) лична заменица.

РЕШЕЊЕ ИЗ ПРОШЛОГ БРОЈА

Водоравно: 1) Саба, 5) маст, 9) предорје, 10) рагу, 11) Руан, 12) аг, 13) Ана, 15) је, 16) вод, 18) али, 20) рис, 22) сви, 24) подришка, 26) лоз, 27) тор, 29) два, 31) Ака, 33) Виктор С(тарчић), 35) Ајк, 37) лл, 38) алир, 40) ориз, 42) доокочица, 43) Анте, 44) атак.

Усправно: 1) справа, 2) Араго, 3) бег 4) Адуа 5) морал, 6) Ару, 7) сјај, 8) Тенеси, 14) наштај, 17) дрозд, 19) искра, 21) ид, 23) Ба, 24) По, 25) Шо, 26) ливада 28) Балзак, 30) варке, 32) клица, 34) слон, 36) Коча, 39) Ист, 41) рит.

Фрак од злата

Када су пре пола века грађани Дрездена, главног града покрајине Саксоније, зидали своју општинску кућу, саксонски краљ им је рекао да нова већница не сме да буде виша од куле на његовом двору. Лукави Дрезденци су изиграли ову наредбу на тај начин што су на врх

торња мало ниже од дворског, поставили једну позлаћену статуу високу 5,65 метара. Човек на врху већнице „излизао“ је досад свој златни фрак и недавно је добио нов који му је „сашивен“ од 4.000 изванредно танких златних листића.

НАПРАВИ САМ

НАПРАВИ САМ

НАПРАВИ САМ

НАПРАВИ САМ

НЕОБИЧНИ АКРОБАТА

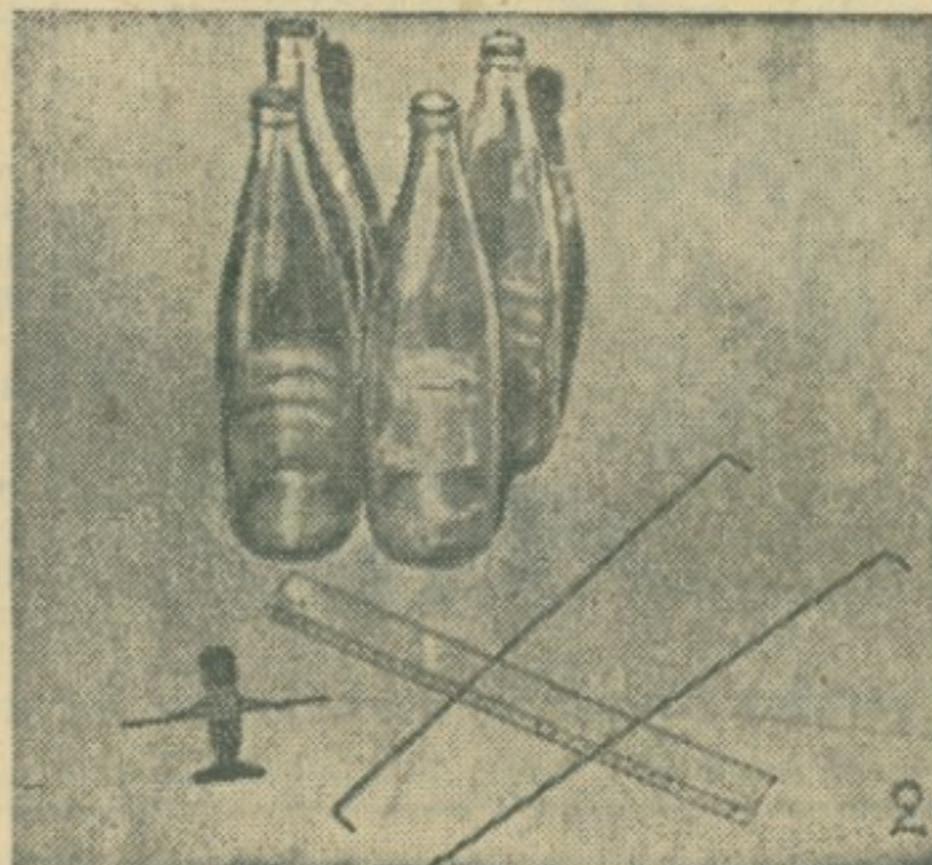
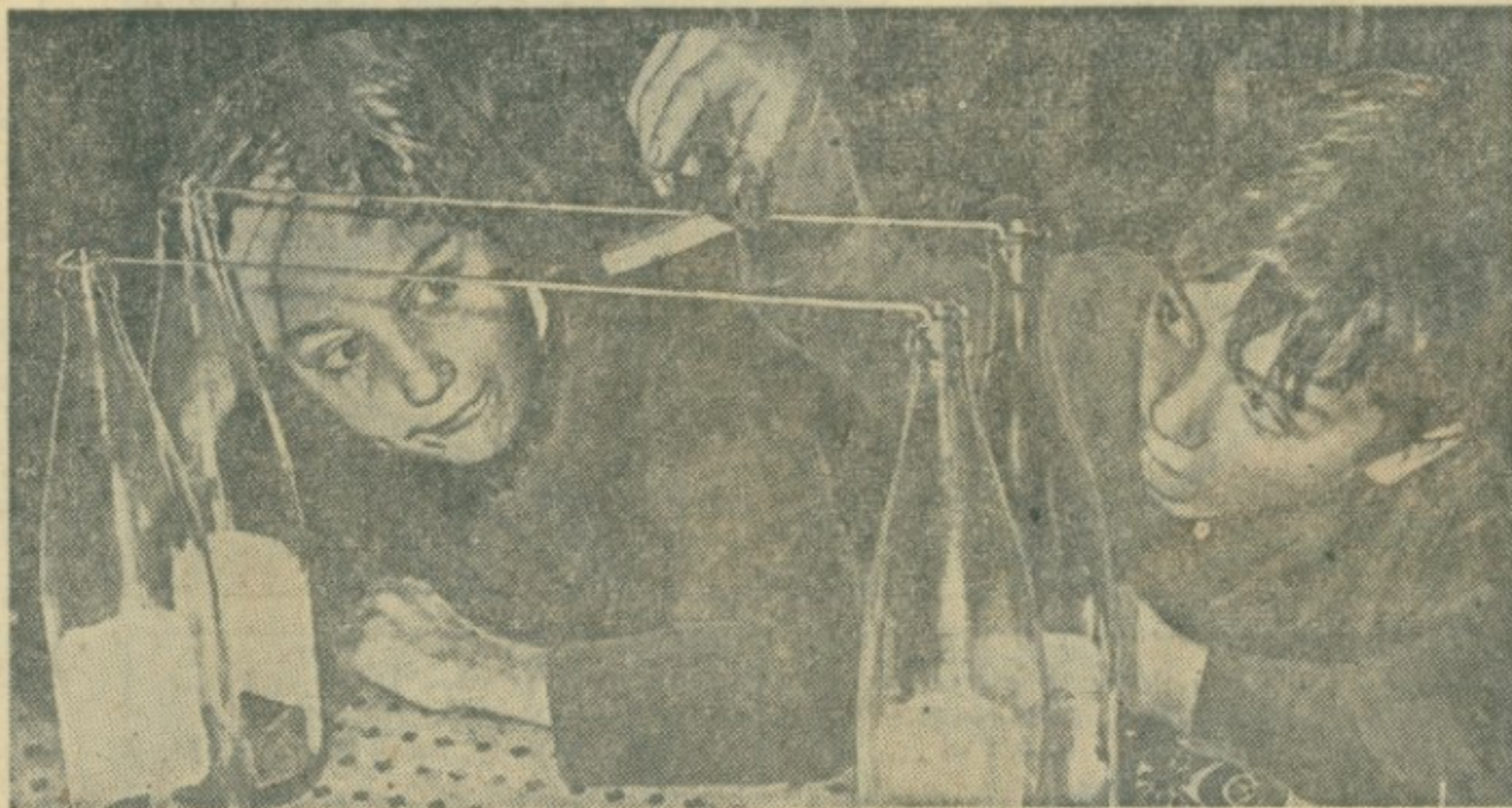
Ако хоћете да задивите другове делом које сте својим рукама начинили онда им покажите овог малог акробату. Иако вам се на први поглед може учинити да је тежак за прављење то свакако није — ако се будете држали нашег упутства.

Треба да набавите 4 боце исте величине два комада жице (30 до 35 см свака), један ленир и једну већу дрвену штапалку. (сл. 2).

Ми смо у једном од прошлих бројева донели како се од штапалке прави фигурица: скините прво фелер, а онда два дрвена дела залепите по дужини и то тако да споља буду изрежана, а по средини равне површине. Помоћу финог сврдла направите мали отвор кроз попречни центар фигурице и ту провучите жицу дугачку 12 см, која ће истовремено представљати и осовину. Фигурици (сл. 3) додати руке — два зрна шибиле, шеширић — затварач од пасте за зубе, а ноге-постоље начините од дрвета и уметните две мале оловне кутице.

Пазите да фигурица има исту тежину на глави као и у ногама, јер ће једино тако моћи да се преврће. Лице и оделце обојите дрвеним бојанима.

Поставите 4 боце и у њих увучите две жице као што видите на слици 1. Испод две боце које стоје једна до друге ставите један равни ленир, сакривен испод чаршави на столу да бисте добили благи нагиб. Сад ставите фигурицу тако да се жица-осовина ослони на две дугачке жице. Почните са оне уздикуте стране и завршите фигурицу око сопствене осовине. Видећете како ће, стално се преврћући, убрзо стићи до две доње боце — као да је навијена — на велико задовољство ваших гледалаца.

ПРИЈАТЕЉИ

ОВОГ ГАВРАНА НА СЛИЦИ ПРИПИТОМИО ЈЕ ДУШКО ЈОВАНОВИЋ УЧЕНИК ИЗ ОПАКА У НОВОСАДСКОМ СРЕЗУ. НАЗВАО ГА ЈЕ „ГАРА“. ВИЛИ СУ ИЗВАНРЕДНО ДОБРИ „ДРУГОВИ“. СВАДА СУ СЕ МОГЛИ ВИДЕТИ ЗАЈЕДНО. НА ДУШКОВ ЗВИЖДУК ГАРА БИ СЛЕТЕО НА ЊЕГОВА РАМЕНА И ХРАНИО СЕ ИЗ ЊЕГОВИХ УСТА. ГАВРАН ЈЕ НАСТРАДАО ОД ЈЕДНОГ ОБЕСНОГ ДЕЧКА, А ОВАЈ СНИМАК ЈЕ ЈЕДНА ОД РЕТКИХ УСПОМЕНА.

Није свуда исто

Када су се недавно родиле петорке у Јужној Дакоти то је био догађај године за целу Америку. Познаваоци етнологије подсетили су да се свуда у свету мајка не радује толико када донесе на свет више деце одједном. За многа примитивна племена то није благослов него чак проклетство. Само животиње доносе на свет више младунаца од једног — сматрају Ироготи, становници Филипина — и зато у сличним случајевима остављају само једно новорођенче, а „вишак“ предају шунгли.

Због грешке

Ова погрешно одштампана марка британске поште представља реткост коју ће пожелети многи филателисти у свету. У белој елипси марке од 1/3 шилинга, као небо плаве боје, не налази се предвиђен портрет краљице. Један амерички војник стациониран у Енглеској случајно је добио два примерка. Колекционарска вредност је око милион наших динара.

Мање су свирепа нека друга дивља племена. Примитивном логиком закључују да се мајка близанаца огрешила о верност према мужу. Пошто браколомница изазива гнев богова не само против саме себе него и против свега оног што дотакне, забрањује јој се да обавља пољске радове — да не би због ње страдала жетва.

На Новој Гвинеји постоје и племена у којих се вишеструко рођење сматра као изванредна милост, коју бог или богиња плодности указује родитељима и народу коме деца припадају. Таква новорођенчад обасипана су даровима и о њима се брине цело племе.

Од радости

Пред једним судом у Лонду ну водила се расправа против бившег рвача Норберта Рондела који је био оптужен због тога што је запретио властелину једног бара да ће му одгристи лево ухо ако му овај не да двадесет фунти. Судије су размотриле цело случај и увиделе да је то била више шала него нека претња па су оптуженог ослободиле, а он је због овакве, по њега најрадосније пресуде, извршио пред њима стој на глави.

Довитљиви мајмун

Чувени шимпанза „Султан“ на највеће изненађење немачког психолога Волфганга Келера зубима је начинио шиљак на бамбусовом штапу и врх увукао у други бамбусов штап да би тако, продуженим штапом, привукао себи банану која је лежала ван кавеза. Могло би се претпоставити да је Султан стекао проциљивост дугим животом у ролству или дресуром. Међутим ни његови сродници у дивљини нису мање довитљиви. Британски антрополог Џејн Морис Гудал видела је како се слободни шимпанза сналази: плувачком окваси штап и помоћу њега хвата термите који за њега представљају слатки залагај.

Државни непријатељ број 1

Сваких 5 година Аустралија објављује рат понекој животињи — државном непријатељу број 1. Раније су то били зечеви, а онда дивљи пси. Сад су то кенгури који наносе велику штету центру великог острва.

Јесће ли век чини да...

... израз „време тече“ несумњиво води порекло из доба када се време мерило пешча-

ним часовником код кога је песак из једне половине стакленог суда отицао у другу.

... најдужи мост на свету завршен је крајем прошле године у северозападном делу Венеције. Мост је подигнут преко језера Мараканбо и дугачак је 9 хиљада метара.

... за време енглеског владара Хенриха VIII, сваки мушкарац који је хтео да носи

браду истог облика као што је краљева, морао је да плаћа нарочити порез на овај луксуз.

... брат писца комедија Дубровчанина Марина Држића — Влахо (1503—1570) боравио је у Венецији где се бавио трговином али и сликарством.

... некад су у Тирољу трке волова биле најомиленија забава и због тога су их Тирољци редовно приређивали.

ли. У неким крајевима Аустрије и Немачке и данас се једном годишње приређује трка волова.

... прикупљајући и бележећи народне песме Вук их је после поправљао, а једино песме које је чуо од Филипа Вишњића остављао је онакве како их је забележио од њега.

... бубашваба може да вуче терет који је сто пута тежи од ње саме.

... стручни назив за особу која је добар по-

знавалац воћа гласи „помолог“.

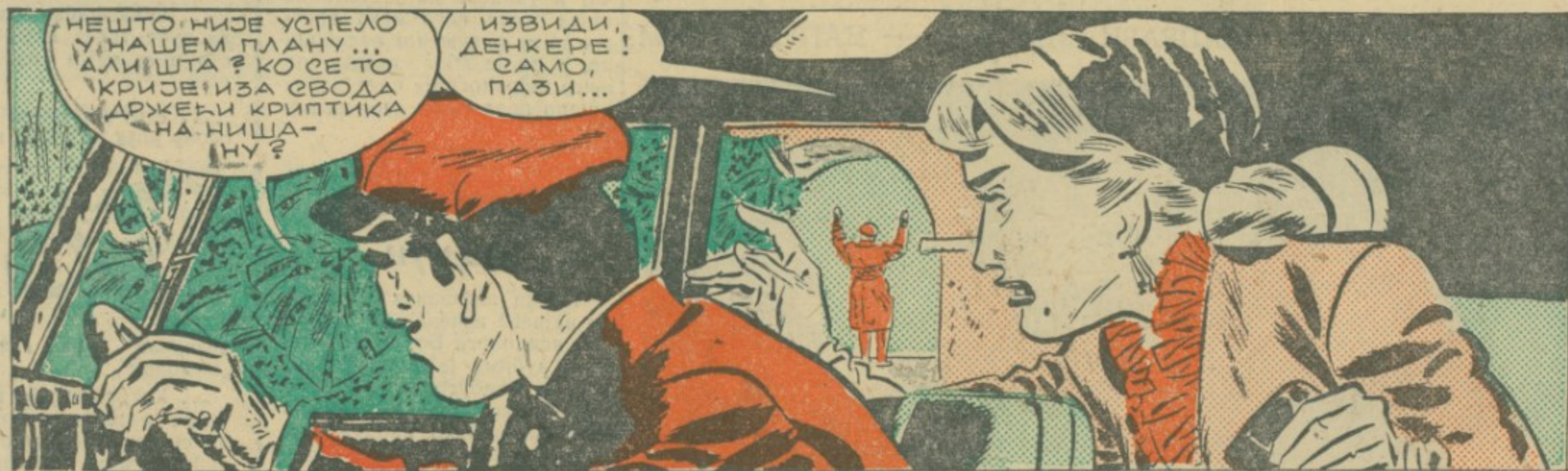
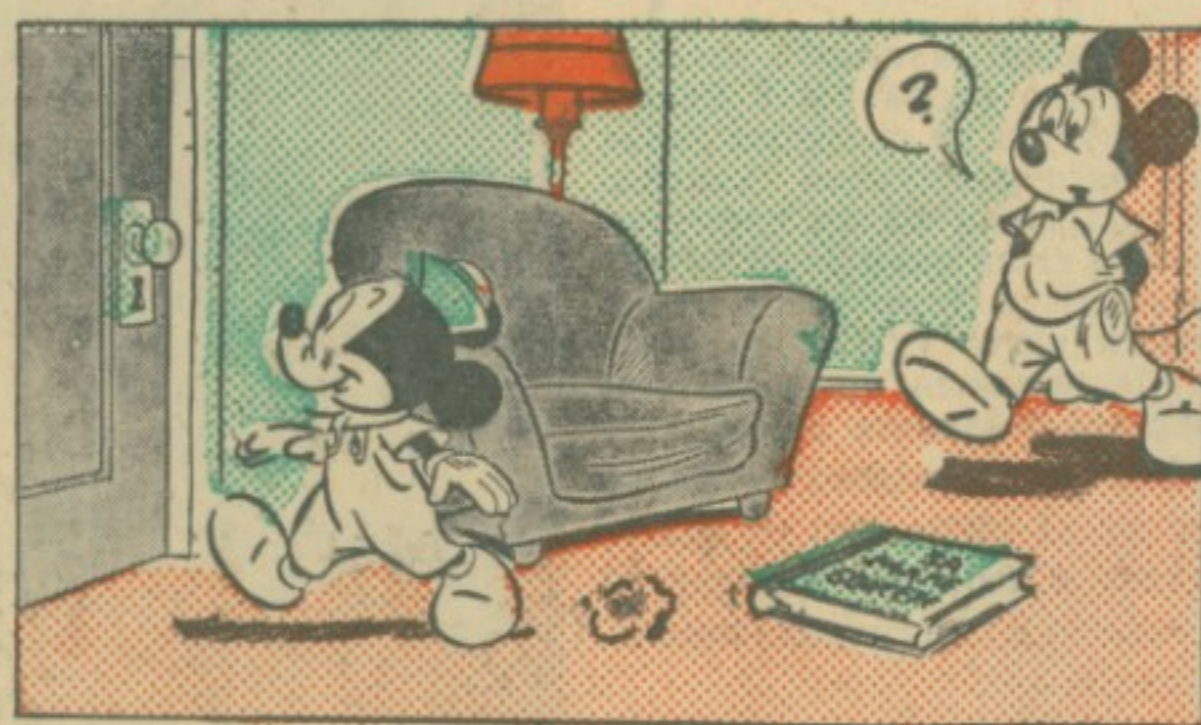
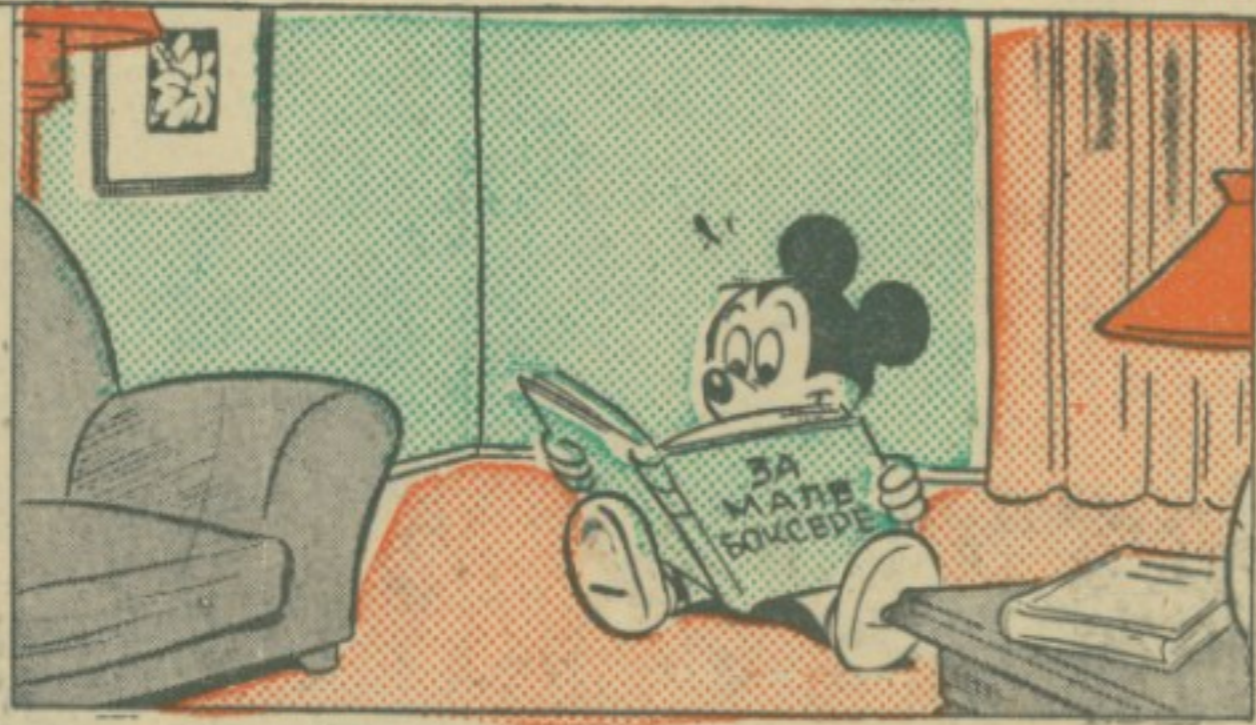
... Которани као већ стари резбари извозили су још 1417. године дубровачким сукнарима изрезбарене преслице.

... у Паризу има таксија 14.500, односно 1 такси на 360 Парижана. 900 њих возе жене-таксисте. У Њујорку на 677 грађана долази један такси а у Бриселу на 1526.

... Јужноамерички Индијанци, који још живе далеко од цивилизације и данас пуше на тај

начин што смотуљке лишћа дувана придржавају нарочитом „пушачком вилушком“.

Ква-Ква!

Увећује Паја Патак

САД МУ ЈЕ ЈАСНО

Наредно лекар Пери Жде ри да престане са нићем и да пређе на млеко. После извесног времена сретне Пера Пају Патка и плачним гласом му рече:
— Драги мој, сад ми је јасно због чега бебе толико плачу.

ЊЕНА ЈЕ УВЕК ПОСЛЕДЊА

Пата и Паја се расправљају. Изненада Пата се сва зацврсне и љутито рече:
— То је страшно! Ти хоћеш увек да твоја реч буде последња!

— Али, драга Пато, — на то јој Паја рече благо — нисам знао да си се ти већ уморила од твог монолога.

КАКО СЕ ЧОВЕК ВАРА

Дошла Белка код Пате и сва очајна каже:
— Замисли, доктор ми је забранио да певам.
— Боже, како се човек вара! А ја досад у њега нисам имала поверења.

БОЛЕСТИ НА СЛОВО Н

— Пата се у последње време стално жали на неуралгију, неурастенију, неврит (запаљење нерва), неурозу — каже Паја Шили.
— Побогу, на како је само добила толике болести?
— Лако, — каже Паја, — недавно нам је стигла нова свеска-медицинске енциклопедије са словом Н.